

**ЎЗБЕК
МОДЕРН
ШЕЪРИЯТИ**

«Янги аср авлоди»

Тошкент

2003

**«Ўзбек модерн шеърляти» мажмуаси Жорж Сорос номида-
ги Очиқ Жамият Институтининг Ўзбекистонда «Маданият ва
санъат» дастурида кўрсатилган «Ижодий ташаббускорликни
қўллаб-қувватлаш учун ажратилган кичик грантлар» конкур-
си асосида нашр этилмақда.**

*Ушбу китоб ҳозирги замон ўзбек шеърляти ихлосмандлари-
нинг ўзбек модерн шеърляти борасидаги тасаввурларини янада
бойштиш, ушбу йўналишда қалам тебратётган кенжа авлод
вакиллари билан таништириш мақсадида гунёга келди.*

*Ҳар қандай янгилик кишига дастлаб «ғалати» туюлиб, қизиқ
таассурот қолдиргани каби тўпламдаги шеърлар ҳам Сизнинг
ҳайратингизга сабаб бўлса не ажаб. Уларни мутолаа қилар экан-
сиз, муаллифларнинг бадиий маҳорати, образлар гунёси, эсте-
тик дидидан қатъи назар, сўз қудрати ва тилимиз имконият-
лари нақадар чексиз эканлигига яна бир бор ишонч ҳосил қила-
сиз, деган умидгамиз.*

Тақризчи: Рауф Парфи, Ўзбекистон Халқ шоири

Тузувчилар: Баҳром Рўзимухаммад
Шермурод Субҳон

ISBN 5-633-01538-Ж

© Очиқ Жамият Институтини — Ўзбекистон.
«Янги аср авлоди» 2003 й.

ТУЗУВЧИЛАРДАН

Модерн ҳодисаси дунёнинг деярлик ҳамма халқлари адабиётига хос. Иккинчи жаҳон урушидан сўнг Оврупода мазкур оқим оммалашди. Шунингдек, турк, ҳинд, япон, корейс, форс назмида ҳам модернизм етакчилиги қилади.

Назм шинавандаларининг аксарияти «модернизм» истилоҳини тўла шарҳлаб берилишини исташади: баъзи мунаққидлар эса мазкур атаманинг ўзбекча шакли ўйлаб топилса яхши бўларди, алфозида фикр билдирадилар. Бу икки талаб қондирилишига имкон йўқ. Боиси шундаки, модернизм алоҳида олинган мутлақо ўзгача оқим эмас — шунчаки тажриба қилиб кўриш мақсадида бадийий Сўзни сал бошқачароқ ишлатиш усуллариининг мажмуи, ҳолос.

«Модернизм» («moderni») французча атама бўлиб луғавий маъноси «замонавий» демак. Бирор йўналиш истеъмолда узоқ вақт давом этгач унинг ўрнини янгироми эгаллай бошлайди. Дейлик, аруз вази эскирганидан кейин бармоқ вази равнақ топди. Бинобарин модерн санъатнинг, фаннинг, ижтимоий ҳаётнинг барча турларига тааллуқли. Айни пайтда тасвирий санъатимиз, қўшиқчилик, ҳайкалтарошлик модернлашмоқдаки бу ҳолатга ихлосмандлар маълум маънода кўникиб қолишди ҳам.

Бир йўсинда фикрлаш инсонни нафақат зериктиради, балки руҳан толиқтиради. Зотан, инсон табиати доимо янгилик сари талпинади. Ана ўша талпиниш шеъриятдаги ажабтовур усулларга замин ҳозирлаб беради.

XX асрнинг 20-30 йилларида турк тимсолчилари (символийлар) таъсирида Фитрат, Чўлпон, Абдулла Алавий, Ойбек сингари шоирлар шаклий жиҳатдан ўзгариш яшашга жаҳд этишди. Мазкур жараёнга рус футуристлари ва тимсолчилари ҳам ўз таъсирини ўтказди. Аммо Совет тузумининг ўша вақтдаги сиёсати, яъни шеъриятни бошқа санъат турлари янглиғ мафкура қуролига айлантириб қўйгани «экспериментлар» тўхтаб қолиши-

га боис бўлди. Модернизмга қора бўёқ чапланди ва энг ёмони «халққа ёт оқим» тамғаси остида адабиёт майдонидан бадарга қилинди. Ўтган асрнинг етмишинчи йилларига келиб бу усулда шеър битаётганларнинг сафи кенгайди. Алал оқибат тўқсонинчи йиллар бошида ўзбек адабиётшунослигида модернизм қисман тан олинди — «Ёшлик» журналида «модернбурчак» руқни пайдо бўлди.

Собиқ иттифоқдош республикалар адабиёти жабҳасида Ўзбекистон модернчилари алоҳида ажралиб турадилар. Марказий Осиё минтақасида ҳали бу йўналиш у қадар оммалашмаган. Минтақага модернизм ўзбек шеърляти орқали кириб келаётгани қувончли ҳол. Ҳатто ҳозирги замон рус шеърлятида ҳам бу каби янгилянишни кўрмайсиз. Ана шу Бадий сўз ислохотини назарда тутган алфозда айтиш мумкинки, модернчилар баёзи кўпчиликда қизиқиш уйғотади. Шинавандаларни бошқача бир муҳитга ошно этади.

Қўлингиздаги баёзни тузишдан мақсад шу. Баёзга йигирма тўрт шоир ижодидан намуналар киритилди. Шеърлардан эстетик завқ олиш ёхуд шакл-мазмун эвриляшлярини хушламаслик ҳар кимнинг ақлий-шуурий салоҳиятига, дидига боғлиқ. Лекин, барибир, муносабатлар хилма-хиллигидан қатъи назар, ўзига яраша заминга эга модернизм назм майдонида яшашга ҳақли, демоқчимиз. Чунончи, ўзбек модернизми илдиляри Фарбгагина эмас, энг қадимий тош битикларга, Ўрхун-Енисей ёзма ёдгорликлярига бориб тақалади. Худди ўша пўлатдай мустаҳкам бобомерос қувват боис модернчи шоирляримиз истиқболда ўз имконилялярини тўла-тўқис намоён қилишляри муқаррар.

Тасаввур лаҳзалари

(Туркумдан)

1

Қафасда бедана...
Чумчуқлар шохлардан-шохларга ўтарлар ...
Олмани тешиб чиқар қурт ...
(осмон кенг.)

Қафасдаги юрак ...
Симобдай югурик лаҳзалар ...
Очлар-тўқлар тўлдирган маъво ...
(Олам кенг.)

Қафасдаги умид ...
Қопқонни ғажийётган бўри ...
Туёғидан қон ва нур оқизган кийик ...
(Алам кенг.)

2

Ғайб
Суворий отсиз эди ..
(булутни от қил)

Ғайб
У тансиз эди ...
(ойда лой қор)

Ғайб
Борар жойи йўқ ...
(шамолни ер қил)

Ғайб
Унинг армони кўп ...
(Ботқоқда сугор.)

3

Кўҳи Қоф
Чўққисида тангри
Қўйнида қуш боқар ...

Қушки
Тумшугида тонг болалайди ...

Қушки
Уфқлар ...
Шафақлар ...
Камалаклар ...
Унинг кўз ёши ...

Қушки
Ноласи куйлатар суюқларимни ...

4

Борса келмасда ой тутуни ...
Нурғужгон тилла хуржунда
Сулаймондан қолган узук ..
Жаҳонда шоҳ йўқ ...
Ҳақ йўқ ...
Хуржунни елкасига ортган сароб ...
Хиргойи ...
«Ким олади шугинани-ё ...»

5

Чумоли кўзичалик кўк ...
Нуқтадан кичикроқ кеча ёки тун ...

Мушукдай қора ёғдуга ўч ёлғизлик ...
Ҳўкиз миниб юрган ер соҳиби ...

Қаттиқ нонни арралаб ётган
Жаҳонгир ...
Очимтир — кўкимтир тоғ ...
Ёқут жилгага оёқ сунган гадо ...
Сўқимдай виждон, имон ва таъма ..
Жимжилогини сўраётган гўдак
Ўғри ...
Ўғри ...
Ўғри ...

6

Қор гулхани ...
Бимиллаб қайнаётган човгун ...
Бўғотларда ҳакалаб юрган қиш ...
Қор чақмоғи ...
Этаги куйган изғирин ...
Қор бўрони ...
Ўйин тушаётган аёл ...
Чарх уриб ... Чарх уриб ...
Чарх уриб ...

7

Чанқовуз чалади кампир ...
Тишу бармоқ фарёди ...
Оғиз ва бўшлиқ фарёди ...
(лабдан ўтадир бир ришта)

Парчаланган тупроқ ингроғи ...
Сув ингроғи ...
Коинот ингроғи ...
(Рўзгор ғордир кирсанг чиқмайсан.)
Жағлар қимирламас ...
Қўллар шалпаяр ...
Тигдай ўткирлашар кўзлар ...
(Нондангина иборат эмас эрк.)

Чанқовуз чалади кампир ...

8

Аввал косибга учра дилингни чегаласин ...
Аввал кулолга бор янги бир кўза берсин ...
Аввал темир ковуш топ ...
Аввал пўлат кўйлак кий ...
Кейин ...
Тошга ёлбор бошингни тош қилсин ...
Дастурхонга ёлбор еганинг ош қилсин ...
Кейин ...
Жўна Чархфалакчининг олдига ...
Бахтингни очиб берсин ...
Очиб берса ...
Аввал ...
Аввал ...
Аввал ...

9

Анор гулига монанд сарой ...
Ўн икки қизғиш
Эшик ...
Ирғишлашиб қулунлар кишнар ...
Ёлларида ялтирар
Учқун ...
Ингичкадан ингичка сўқмоқ
Аршдан ерга чувалаб тушар ...
Очилади ўн икки эшик ...
Ўн икки тобутда
Сабр ётар ...
Шундай умр
Кун — йил тафсифи ...
Ирғишлашиб қулунлар кишнар ...
Ёлларида ялтирар
Учқун ...

10

Қулоғига панжара тутган одиллик ...
Тўсиқларда тилинган сас, садо, овоз ...

Тепса тебранмас сукут хўжалари ...
Туёқ, човут, панжалар маҳкамаси ...
Каллакесар ҳуқуқ ...
Гуруч тозалаётган чол ...

Доғланиб ачиётган тақдир ...
Ерни кунгабоқардай қожиб олаётган мункирлар ...
Пайкалларда шишган нафс ...
Суякхўр оғизли калтақлар ...

Гуруч тозалаётган чол ...
Қон аралаш кулгу ...

11

Кафтдаги тупроқ ...
Бармоқларингни ёз ...
Тўкилар малаклар, фотиҳлар, заколар ...
Нокаслар, фаҳшлар, салтанатлар ...
Тегирмон юргазар бақо ...
Эрта ... индин ...
Сев қорани, оқни, сариқни ...
Сўзларни, ёзувларни, дахлсизликни сев ...

Кафтдаги тупроқ ...

12

Қабристон ...
Бобом қабри ...
Салом сукутга чўмганлар ...
Сув пуфаклар ёрилаётган булоқ ...
Вақт эккан чинор ...

Бобом тинчмикан ...

13

Унлар — мунглар харидор ким ...
Чирмаб сирмаб ташлаган-чи ...

Нахот қуюнлардан қочар ҳаёт ...
Найранг савдолари ...

Фурбатзада соҳилда чигалай ...
Шўрқабоқ буғлари ...
Алвастилар изғиган тақирлик ...
Илма-тешик ...
Илма-тешик бағир ...

14

Оқ ва қоранинг ўртаси жар ...
... Жар ...
Оппоқ илон ўтар ойдиндан ...
Илоҳий бурғу
Кўтарган жарчи ...
Жардагиларни чақирар ...

Оппоқ илон келар ойдиндан ...
Занглаган юлдузлар чиқади ...
Чириган ой чиқади ...
Тасқаралашган сиймолар
Чиқади ...
Оппоқ илон кетар ойдиндан ...
Оқ ва қоранинг ўртаси жар ...

... Жар ...
Йиқилганлар, йиқилганлар ...
Сигининг ойдин
Тунда ...

Оппоқ илон ўтар ойдиндан ...

15

Чинқирик ...
Маймунлар сесканар олис-олисда ...
Бақирик ўрмонида бўрон қутура ...
Телба наҳрларда ваҳший наъра ...
Деразаларни очинг ...

Қалдирғочлар кирсин ...
Уларнинг ортидан ..
Қувринга учраган Ҳаққуш ...

16

Э-э-эйӣ
Тулпор пайдо бўлса ёнимда ...
Дард айтсам ...
Мин деса ...
Э-э-эйӣ ...
Юз йиллик йўл боссак ...
Туш деса ...
Тушсам ...
Э-э-эйӣ ...
Орқага қайтмасам ...

Қишлоқ чоллари

Этик кўнжидаги қамчи,
хотиротга нақшбанд нигоҳ.

Бесўнақай, бироқ, сергак оёқлар
остида кучукдай гужанак ҳаёт.

Уларнинг овози — иззатнинг
тигла жоми тубига
урилган томчининг ҳорфин зарбаси.

Саратон сояси салобатини
алмаштириб улар ҳамиша
ўзларини ўрик дарахти
равоғига етаклайдилар.

Ёнларида ирғишлаган кўзичоқ
чолларнинг қўллари тегибми тегмай
эриб кетмоқ учун
айлантирар сўқмоқни қилга.

Вазмин пешин.
Кўкда қушларнинг
елгичи ям-яшил.

Қадоқ бармоқларнинг учиди
пиёлаларнинг оташин меҳри.

Оқшом кўзин юмгунича то
Оғочларнинг қопқаси очиқ.

Давра бўйлаб айланар мамнун
митти улугворлик —
қўлбола кулгу.

Марғилон сарҳадларида баҳор

Боққа топширилган омонат —
эсдан айри кўкатлар бўйлаб
илиқлик ва ранг югуради.
Ҳакканинг очиқ даҳанига қоқилиб
бутазорга ура қочди ниначи.
Қуш жим қотди.
Тутқатор бўйидаги бедазорда
расида қизларнинг ковушлари
чилдирмага жўр.
Ҳовуз — сокинлик.
Пўртаҳол қобиғи юзага чиқар,
балиқларга тушар сув оғирлиги.
Бутоқларда қотиб қолар япроқлар.
Заррин новвойхона томирларидай
эркакларнинг қўллари
буғи кўтарилаётган
нонни яратар.

Мўминлигимизга итоат қилиб
ҳаёт тарқатади қопқонларини.

Оқшом

Август, август.
Ҳовли ичкарасида
хўрозлар ғалаёни.
Бевош мушук
ток сўрисидан
нимадир излар.
Лаззатнинг ипак қирраси каби
сени тилиб ўтар
қовун тилими.
Телефон жаранглари.

Ёнингда оғаннинг қаттиққўл меҳри
ва совуб қолган чой.
Қушлар жим...
Шом чумолипари...
Вақт серажин девор
ёригида яширин.
Фақат ҳаёт
сирли
шивирдай яқин,
жуда ҳам яқин.
Тушуняпсанми?..

* * *

У нафис гапирди,
нафисдан-да нафисроқ гапирди.

Бу сўзларнинг
шаффоф пуфакчаларин
беларво тешиб ўтди
қизнинг кўрсаткич бармоғи.

У антик театр нуктадони каби
ҳайратомуз сўзлади.

Қизнинг лабидаги истехзо
бу ширадай хира самимиятни
қуалаб юборди.

Ниҳоят,
У «Дуино элегиялари»¹ нинг
энг сирли сатрларини
ўқиб берди ҳаяжон билан.

Қиз узоқ эснади —
узоқ ва узоқ ...
Йигит қизнинг
ўрадай очиқ оғзидан

¹ Австралиялик буюк шоир Райнер Мария Рилькеннинг шеърий туркуми.

ташқарига чиқиб кетди
жимгина.

* * *

Унинг пешонасида —
осмондай ягона кўз.

Баҳайбат тананинг салобатидан
тоғ ҳам зўрға сақлар
мувозанатин.

Ярим тун.
Кенг ва қоронғу горда
ширин ухлаб ётар У.

Бир неча фурсатдан сўнг
доно Улисс
кўр қилади Унинг кўзини.

Биз эса бут ва
санамларнинг оқишларидан
яна ҳайрон бўлиб
елка қисамиз.

* * *

П.П.Пазолинига.

Ёшинг ўн тўртми, ўн беш.
Огаларинг, синфдошларинг ёки
маҳалладош жўраларингга ўхшамаган
кимдир тақдирингга кириб келади.
Унинг ёши каттароқ.
Шунинг учун ҳам сенга нисбатан
душманлик ҳиссини туймайди.
Энг қизиги, у сендан
ҳеч қандай камчилик ахтармайди.

Бу сенга маъқул келади, албатта.
Қуёш билан кўмилган
илк учрашувнинг кашфиёти.
Кейин унинг сабабсиз ва вазмин
гамхўрлигидан танангда пайдо
бўлган титроқлар... Йўл ёқаси.
Шаҳар сарҳадларининг губори
қўнган деразалар. Шамол ўсимликларни
муттасил тебратар экан,
Муттасиллик маҳаллий бир парчадай
бу ерларда узоқ қолиб кетади.
Ўзингнинг нақадар нотавонлигингни
бора-бора билиб борасан.
Бу танишувни дўстларингга
айтишдан худо сақласин: худди
яшин ургандай овозинг ўзгаради.
Гўё ўзлингнинг ўзингдан ташқарида,
гўё ҳаяжонинг босилмагунча
ўзлингнинг қайтаролмайсан.
Овозинг бегона бўлиб қолганидан
уяласан, шунчалар бегонаки, ҳатто
қаттиқ ўйлаётганинг ҳам
бошқа нарса бўлиб чиқиши мумкин.
Бу ҳолни юз ифодалари ўзгараётган
тенгқурларинг англаб етишга тайёр эмас.
Сен улардан аста узоқлашаётиб
бот-бот қайрилиб қарайсан,
қарайсану ҳувиллаган бўм-бўш
кўчада кетаётгандек бўласан.

Жек Керуак¹

Ёруғ сўзлар ва чироқни ўчирмоқ.
Гулдон ўз тубига қаттиқ тикилган.
Шуур ва мусиқа оралиғида

¹ Жек Керуак (1922-1969 й.) — америка ёзувчиси.

туйнук қолдириб
жазавада жаз жаранглайди.
Афюн — ўлим,
тоғ кўчкини каби қоришар қонга.

Тўзиқ бошмоғингга тўқилган йўлда
тўзиб тентирадинг, дарвеш,
дарвеш.

Жазирама қуюқлашади.
Фақат бугинамас сени хор қилган.
Йўл.
Майлс Девис янграётган қаҳвахона.
Малла саксофончининг
манглайдан қора тер оқар.

Рақсга тушаётган жуфтлар
ягона кўзгу ромидан
бир-бирин оҳиста суриб чиқарар,
бироқ ҳеч қандай зўравонлик
суриб чиқаролмас бу равонликни.
Қора танли пианист
икки бор беихтиёр қичқириб
куйни тугатди,
гўё шу рақамнинг ўзи
оҳангларга нуқта қўйгандай.

Сўнг — уйқусиз тун.
Тонготарда йўл бўм-бўш,
кимсасиз.
Гарчи бу маҳал
ўнлаб навқирон дайдилар
ҳамма жойда кезиб юрибди.
Ҳамон ўша йўл, ўша мусиқа.

Рус тилидан Яҳё Тоға таржималари

Қурбақа келин қиссаси

1. ФИЛЬМНИНГ ДАВОМИ

Қурбақа келин ҳовузнинг тинч жойига
икки-учта қизил япроқ тўшаб қўяди
сув остидаги ялтироқ тошнинг
нури билан тозалайди япроқларини
бедана сайроғини супурги қилиб
супуриб чиқади сув бетини
РЕКЛАМА олмага асалари қунмоқда
дарахт танасига тушган қурт гапиреди
энди асалариларнинг замони
асаларилар жамиятга зиён етказмайдилар
асалари қўнадиган олмаларни харид қилинг
ЯНА ФИЛЬМ ДАВОМ ЭТАДИ
ҳовузни баҳайбат косага кўчириб
подшоҳ саройига келтирадилар
шаҳзоданинг ишқи тушибди қурбақага
кейин эса қурбақа малика бўлади
одам ойга қочса-да
ўзидан фориг бўлолмас ҳеч қачон
қурбақа суадан чиқса бақага эврилар
сахрога оёқ қўйса бўлар тошбақа
саройга борса малика
энди у канизаклар қуршовида
мумдек эритади шаҳзода баданини
гуллар иси келади шивирлашидан
жаннатга опкетади шаҳзодани тунда
РЕКЛАМА Шайтоннинг қўлида уяли телефон
Исрофилга сим қоқади найинги чап дейди
ҳали вақт бор дейди Исрофил
ДИКТОР ОВОЗИ: еттита дунё билан
боғланаман десангиз мана восита

уяли телефон дастаги
ойнаи жаҳон экранидан чиқиб кетар сал
сўнг яна тасвирга қайтади

2. ФИЛЬМНИНГ ДАВОМИ

Шаҳзода этигини ечади
тўкилади икита юлдуз
бирдан атроф ёришару
бирдан ўткир нур пайдо бўлару
рангсизланиб қолади экран
денгиз шовуллаши янграйди кейин
булбул чаҳ-чаҳига
гоҳ қизил гоҳ яшил ранг берадилар
тушдан илгарилаб кетди компьютер
темир терсақлар замони бошланди

3. ФИЛЬМ ХУЛОЛАСИ

Шаҳзоданинг ишқи тушган
шу қурбақага ҳайкал қўйинглар
қурбақа дунёни асрамоғи мумкин эди
лекин ҳовуздан иборат бўлмади дунё

Вертолёт

Ниначи шаклида учиб келаётган
бу жажжигина вертолёт
жо бўлади ерга қўнганида
гугурт қутисига оҳистагина

айни пайтда вертолёт шовқини
осмонни эгаллаб олди бутунлай
қумурсқа қулоғи қар бўлди ҳатто

айни пайтда тортиш кучи боис
ўз ўқидан чиқиб кетди ер шари
чиқиб кетди қуёш системасидан

айни пайтда тонг ила тун
ола була шамойилга кирди
зумда ўзгартириб рангу тусини

оқ олма пишаётган чоғ
қорбўрон ўйнаб юрди болалар
ёзга қўшилди қишнинг уч куни

айни пайтда туғилган гўдакнинг
соч соқоли оқарди бирдан
онасини эмди мункайган чол

айни пайтда қуёш нурини
қайга сочишни билмай турди-да
куйдириб юборди ойни даъфатан

Ўшанда ниначи шаклида учаётган
вертолёт жо бўлди гугурт қутисига
ҳавода муаллақ эди гугурт қутиси

Қарғалган

Эй булут кемтигини топиб
ой нури ила ишлов берувчи пардоз қилувчи
шамолга бундай эсма деб қуёшга ва ойга дахли
бўлмаган нурларга бундай тушма деб танбеҳ берувчи
эй майсалар ҳидини гуллар ҳидидан ажратиб
тафовутини имо-ишора билан тўғри кўрсатувчи
сойлар шилдирашида булбулнинг саҳарги нолишига
ўхшайдиган ушоққина нолани топиб берувчи
ёмғирдан кейин мевалари сархил пишган боғда
қора анжирнинг димоқни ёргудек ширин-шакар ифорини
руҳ товланишларига ғоятда фойдали деб билувчи
ва дунёдан умидини узган кўзлари нурсиз кампирга
бадани жунбушга келган бокира пайтларини эслатувчи
яъни одам ва қурт-қумурсқа дарахт япроқ тош ҳамда
шаҳарлар ҳамда фасллар сиёсатлар тузумлар саркарда-

лар роҳибалар ва фоҳишалар мазҳаблар куфрнинг хилма хил шакллари ўлганларидан сўнг йитганларидан сўнг барибир йўқлик дея аталувчи чоҳда ўзаро туташishi зарурат эканлигини чуқур тушунган ва буни тушунтира олмай дилтанг бўлган зот
Сен улуғ ибтидодан нарироққа бир қадам босдинг шу боис Аллоҳнинг қаҳри келди
пайгамбар қарғади сени
шайтони лаиндан-да баттарроқ бўлдинг
биноқ сенинг руҳиятингни тўлдирган завқу шавқ
икки дунёда ҳам йўқ фақат сенда бор
эй абадий йиғи эй абадий кулгу эй абадий жимлик.

Фаузерга назира

Эшитишимга қараганда Германияда телевидение 45 каналда кўрсатув олиб бораркан туннинг иккинчи ярмида телекамералар кўча-кўйга вокзалга метрога улаб кўйилар экан чала уйқудаги йўловчиларни кўча супуряпкан фаррошни ёки сув сепадиган машиналарни ҳомуза тортиб кўришингиз мумкин мабодо уйқу қочган бўлса овлоқ хиёбонда кўкраклари катта хонимни эҳтирос ила ўпаётган ошиқни шунчаки табиий ҳолда қандай бўлса шундайлигича ундан уёғини кўрсатишмайди чунки ҳурмат қилишади бу ҳолатни жуфтлашувга қараш мумкин эмасдир бу иккита жинснинг ўта шахсий иши

* * * * *

тонгга яқин эса камера аквариумга
улаб қўйилади ва шунда кумуш қанотли
енгил сузаётган балиқларни мароқ ила кўрасиз
ҳошияси қизил денгиз ўтларига тегиб
ёрилиб тураркан пуфакчалар
бу сизга нафас бўлиб кўриниши мумкин
оёқларингиз орасида сирғалади лаққа балиқ
кўзингиз илинса алаҳсирасангиз
кейин рангли телевизорингизни
электр токидан ажратиш ёддан чиқади
миянинг ҳушёр бир катаги билан
энди телевизорни аквариум дея ўйлайсиз

* * * * *

балиқларга хўрак бериш ёдга тушгандай бўлади-ю
кейин ёддан кўтарилар не ўйлаганингиз
ҳар ҳолда ҳамма нарсанинг пухта режалаштирилгани
унчалик тўғри келмас экан инсон қавмига
негаки баъзи нарсалар учун
позим ёввойи одамлар табиати
мисол учун аёлларга доир масалада
оқ рўмолча олд чўнтагидан
чиқариб қўйилган костюмлардан кўра
уларга хуш ёқса керак тери ёпилган ёввойи
инсон темир терсақлар ила овора бўлиб қолди
инсон кўп нарсани кўрадиган бўлди ва шу алфоз
инсон оз нарсани ҳис қилиб билар

Эшитишимга қараганда Германияда
телевидение 45 каналда кўрсатув олиб бораркан
бу хабар чиндан-да гаройиб

Паганини¹нинг сўнги концерти

Ҳали ухлар эди малоиклар жим,
Фафлат елларидан чодирлар тикиб.
Ҳали ухлар эди ёсуман гаддор,
Нафрат кўйлагининг ярмини бичиб.
Ҳали ухлар эди шайтон ва раҳмон
Етти қат осмонда, маъсум бегуноҳ.
Ухларди ҳаттоки ерни яратиб,
Унга ном беришни унутган илоҳ.

Нимадир қайнади,
Нимадир тинди.
Нимадир ялт этди,
Нимадир сўнди.

Сўнги бор кулдию боладай,
созининг торини тоблади.
Кўзини юлдию дунёдан тўйдинг,
деб пойига ташлади.

Ким деди: қаранглар,
кулгуси заҳар.
Ким деди: қаранглар,
нур ёғар — саҳар.

¹ Паганини Никколо – машҳур италян скрипкачиси. У скрипкасининг торлари бирин-кетин узилганда ҳам сўнги торида чалиб тингловчиларни ҳайратга солган.

Машшоқ бешиқдай қўйдию елкага созни
Энг нозик пардада дунёга келган
Энг нозик оҳангни ўраб сеҳрга
Узатди,
Узатди... қўллари муаллақ қолди.
Куй эмас эди бу, хаёл қушларин
Дилафшон гулларнинг косаларидан
Нам ичган чоғдаги
Сайроғи эди.

Куй эмас эди бу, тонг йиртигидан
Гўдаклар кулгусин ўғирлаб чиққан
Мангу булоқларнинг
Қўшиғи эди.
Куй эмас эди бу, муждакаш елнинг
Яралмоқ сирини билмоқлик учун
Заминдан осмонга
Сўроғи эди.

Миллион йил излаган топа олмаган
Юраклар эшитиб ўз овозини
Кўзлардан париллаб учиб чиқдилар.
Томирда ухлаган соҳир ҳисларни
Денгиздай кўпиринг, дея уйғотди
Оҳангдан тўкилган қўнғироқчалар.
Нигоҳлар ўрлади дил пештоқига,
Пайпаслаб топдилар руҳнинг инини.—
Чирқиллаб куйларди сўқир қушчалар.

Нимадир тўкилди,
Нимадир ёзилди.
Нимадир чўзилди,
Нимадир узилди.

Омон қолган уч торга
тақдирини боғлади.
Тилини ҳам тилдию.
қарғаларга ташлади.

Ким деди: қаранглар,
бармоғи илон.
Ким деди: қаранглар,
оқаётир қон.

Машшоқ чалар эди ўзини ўзи,
Гулхандан сачраган чўғдай ушалиб.
Машшоқ чорлар эди ўзини ўзи,
Умрининг йўлига гулдай тўшалиб.

Бир куни эрк салтанатидан
Илоҳалар келтирди яроқ:
«Юрагингинг деворига чиз,
Бир қиз сенга ташлайди нигоҳ».

Ким дунёнинг қотил неъматини —
Ишқ кўзига бардош беролган.
Ҳақни севган бандадай севдим
Бунёдиму ҳам барбод билан.

Бир лаҳза ўт бўлдим, кулимни
Кафтларига олиб сочдилар.
Мен самога дўндим бир лаҳза
Юлдузларим ташлаб қочдилар.

Севавердим қайта ва қайта,
Алдамадим аммо ҳеч кимни.
Сўрадилар, тутдим неки бор,
Лек бермадим ёлғиз эркимни.

Машшоқ чалар эди — томошагоҳ гунг,
ишонган эдилар Одам Атога
жонни Ҳақ куй билан киритганига.
Машшоқ чалар эди — оломон телба,
ишонган эдилар Паганинининг
иблисга қалбини сотганлигига.
Машшоқ чалар эди бахтни, сурурни,
издиҳом тебраниб бири-бирига
жонларин бахшида айлар эдилар.

Машшоқ чалар эди ғамни, қайғуни,
руҳлари жисмини тарк этиб чиқиб
еттинчи фалақда йиғлар эдилар.

Нимадир тораёди,
Нимадир қорайди.
Нимадир юмилди,
Нимадир кўмилди.

Унинг оҳанг ўйган кулгичларига
истеҳзо чандикдай қолди осилиб.
Созининг бир жуфти таранг ториға
бармоғи пичокдай ботди санчилиб.

Ким деди: қаранглар,
ортида шайтон.
Ким деди: қаранглар,
ахир у имон.

Машшоқ қўлларини кўтариб кўкка
Ғазабнок пардаға урди зарб билан.
Ногоҳ уммонга дўндию саҳна,
Гувиллаб атрофда турди шум тўфон.

Шу вақт судраб келар эди
разолатнинг совуқ шарпасин
уфқлар ортида зериккан оқшом.

Бу вақт чиқиб келар эди мозий қаъридан
на иблис, на худо бўлган авлод —
алданган, таланган, адашган, бешон.

Бу вақт сознинг қилларидан
юралка номаълум қўрқув ва даҳшат
уфуриб келарди фарёдга менгзар бир садо.

Ва мудҳиш рақсини бошлади оҳанг:
Шайтонлар уйғониб қарс уриб кулди.
Яланғоч ва кўзсиз аёллар рақсга тушаркан
Алвасти биз, доя сочларин юлди.

Авжиган чинқириқ ҳамда уввосдан
На умид, на нажот қолмади, тинди.
Гўёки Исрофил сурин чалдию
Заминнинг бошида қиёмат синди.

Машшоқнинг лаблари титраб асабий
Бетиним ўқирди тилсимли дуо —
Сулаймон кўзага солиб ташлаган
Жинлару девларни чорларди гўё.

Кўзада девларнинг гўлдирагани
Таралди созчининг ғолиб торидан.
Ниҳоят кўзанинг етти қат муҳри
Ушалди жинларнинг оҳу зоридан.

Тўфон қутуртирган денгизнинг ранги
Қонолуд бўлди-ю, сакраб чиқдилар —
Қанотли тимсоҳу, шоҳдор илонлар,
Бошини чиғаноқ ўйган маймунлар.

Машшоқни ўртага олиб қайрашди —
Тишларин, нишларин ҳамда тилларин.
Сўнги кучларила зарб урар машшоқ,
Узиб ташламоқчун сознинг қилларин.

Нимадир суринди,
Нимадир кўринди.
Нимадир тўлди,
Нимадир бўлди.

Хаёл ойнасига нур тушиб ногоҳ
жилмайган армони кўринди.
Қақшаган суякка нафратин жойлаб
ягона торига сиғинди.

Ким деди: қаранглар,
ўлди у.
Ким деди: қаранглар,
кулди у.

Машшоқ тобутдай қўйди-ю елкага созни
Гулханлар гувлаган оловларига,
Дарёлар қуриган ўзанларига,
Дарахтлар тўкилган хазонларига
Айта олмаган марсиясини
Бошлади...
Бошлади... оҳанглар созининг бўғзида қолди.
Ва дарднинг энг узун риштасин тоблаб
Эшилган ягона торда югурган
Бармоқда мусиқа йиғлади.
Ва қалбнинг энг чуқур қаърига йиллар
Яширган муножот ўрлаб фалакка
Сўз бўлиб, сўз бўлиб қулади.

Эй, менга олқишу санолар айтиб
Пойимга бош урган ожиз бандалар!
Эй, менга санъатда худосан, деган
Беҳишт қувғиндиси — гуноҳкор пуштлар!

Айтингиз — қаердан қуёш ва зулмат,
Қаердан муҳаббат, қаердан нафрат?
Кўзингиз яширманг, айтинг — бошланар
Қаердан дўзаҳу, қаердан жаннат?

Сизларни севдим мен худди боламдай,
Руҳингиз бешигин тебратдим бир зум.
Сизларни севдим мен худди онамдай,
Садоқат рамзидир шу икки кўзим.

Биламан,
Тун дафтарин очган маҳалда,
Ғийбату тухматдан дoston битасиз,
Ўзингиз олқишлаб, ўзингиз мақтаб,
Ўзингиз ҳасаддан қонлар ютасиз.

Ва сезаман ёлғиз ҳамда бегоналигим,
Қора шубҳа ўрмалайди дилни қақшатиб.
Нима қилай, ўлгим келмас, лек қўрқув солар —
Машшоқлигим ва сизлар-ла яшаш даҳшати...

Эй, ўзини Худонинг авлоди билган ровийлар,
Нега йўл бошланса тугар, албатта,
Нега гул ёнида тикан, албатта,
Нега тоғ бағрида ўпқон, албатта,
Нега ҳақ йўлида қопқон, албатта,
Нега... сўзингизни осмонми ютган,
Нега... кўзингизда қонми, ким тўккан,
Нега... бўйингизда домми, ким таққан,
Нега сўровимга жавоб бермас ҳеч кимса ахир?

Ахир

Тириклик бу — беш кунлик макр.
Дилга ёлғон қанот бериб кўкка учирган
Шон-шуҳрат — макр.
Дунёни сочига гул қилиб таққан
Муҳаббат — макр.
Кечанинг қалбида гулувлар ёққан
Оловлар — макр.
Бағрида илоҳий рўёлар оққан
Ўзанлар — макр.
Ҳилпираб баҳорнинг кўксини соққан
Хазонлар — макр...

Нимадир қайнади,
Нимадир тинди.
Нимадир ялт этди,
Нимадир сўнди.

Фафлат елларини ҳайдаб малаклар
Чодирлар тикишди хушбўй сабодан,
Нафрат кўйлагини тикиб ёсуман
Пинҳона жўнади арши аълодан.
Уйғониб учдилар одамзод сари
Раҳмонда — масъумлик, шайтонда — гуноҳ.
Заминда қўпган кўп савдони кўриб,
Дўзах деб ном берди уйғонган илоҳ.

Мустақил бола

У катта кўзгунинг юзига оҳактош билан тўғри чизиқ чизди. Чизиқнинг икки учига «озодлик», «озодлик» деб ёзди.

— Мана сенинг йўлинг, — деди кўзгуга қараб.

Бутун инсониятнинг йўли шу йўл. Чапга қараб юриш тўғрими, ўнга қараб юришми, ё бўлмаса бир жойда тепкилаб туриш тўғрими??

Мақсад ютиш эмас, кутиш ҳам эмас, нафсингнинг ҳалоллигин исбот қилишдир.

Эй, чизиқнинг ортидан менга қараб турган Бола, мен аслида йўқман. Сен эса борсан. Сен менинг аксим эмас — руҳимсан!

Тоза оқ кўйлагу оппоқ шим кийиб, кўзгунинг юзига «Ҳозирча хайрлашмаймиз» деб ёзиб, ҳали бери — уйғонмаган кўчадан кетди.

* * *

Ханжарнинг

Учига

Қаттиқ тикилсанг

Юракнинг

Тубини

Кўришинг мумкин

Лекин бу чора эмас ...

Қор босган дунё

Дунёнинг
Охири
Кўриб қолдингми,
Нега
Тўхтаб қолдинг
Эй, қора қарга?

Сени кўриб
Ҳайрон бўлди неча...
Ҳатто,
Қаттиқ тушкунликка тушди
Сафарга отланган мусича...

* * *

Сенинг сўзларинг
Ўқ эмас...
Балиқ ҳам эмасдир
Бирон одам қармоқ ташлагулик
Улар димоғингдан
Судралиб келган
Тошбақадир?...
Атрофга аланглаб
Нимадир кўрса
Бўйинини ичига тортиб олгучи.

Қафасдаги шер

Мен-ку
Дардларимни бўкираман
Ҳеч қурса,
Сен-чи?
Ёки сен ҳам бир дардмисан
Мусича?

Бапки,
Яхшилаб, индамасдан
Сақлайдирсан —
«Озод» сўзидан ҳам сеҳрли сўзларни.
Яхшиям панжара олдига келдинг,
Сен менда яшашга умид уйғотдинг!?
Мен бўлсам
Бу яхшилиқни
Одамлар кўзларидан излаб юрибман...

* * *

Мен бугун тушундим
Сени
Гул деб,
Мени
Капалак деб,
Яратган кунни.
Буни
Фақат
Булбул
Куйлай олади ...

* * *

Тун
Мени
Шунчалар...
Севиб силқитди,
Майин
Шаббодали
Қўллари билан.
Мен эса
Дарахтга
Айланиб қолдим
Япроқлари тўкилган
Мевасиз,
Яланғоч дарахтга.

Ўзи эса
Пойимда
Ястаниб ётган,
Гоҳида тўлганиб
Тўлганиб боққан,
Юзлари ой каби ёқимли
Ялангоч дарёга айланиб оқди...

* * *

Тун,
Яна бир жондан айрилиб,
Ухлаган қишлоқда йиғлаб, овоз чиқариб:
Болам!!! Дединг, болам-о! Дединг,
Мен сенинг сөҳрингга қандай ишонай?

Сўнги лаҳза

Бир кун келиб
Қутига айланасан.
Ҳамма сенинг ҳолингга қараб:
«Яхшийди» ё «Бандалик» дейди.
Сен шундай рост сўзга айланасан,
Айланасан бир кун тупроққа,
Кейин томирларда кезиб юрасан,
Бирон тирик жоннинг томирида
Умр ростлигини исботлаш учун ...

* * *

Кунгабоқар,
Мен сенга қойил қолмадим,
Қуёшсиз кунларингни
Нуқул
Ерга қараб ўтказдинг...

Қоронғуда адашган одам

Чордеворлар тоғлар қошида айғоқчилар каби туришар.

Қоронғуда йўллар ёғдуга зор, эсаётган еллар ҳам уриниб-суришиб, йиқилар қоронғуликка. Қоронғунинг елкалари, тирсақлари ваҳимали кўринар мижджа қоқмай туни бўйи тентираб чиққан одамга. Тонгда тунги ваҳиманинг ҳаммаси ялтанглаб турар. Адашган одамнинг алданган кўзлари каби. Мана энди, ҳасрат билан, балки, нафрат билан тунги қора кўзлари билан: «суринганим тошмиди?» деб ортга қараб-қараб қўяди.

Гуллар

Бу соғлом юракка соғлом дард тўлган. Юрагимнинг ўзи тўқ, кўзи очдир. Ўз кўзим ўзимни кўп бор алдаган. Гулим, алдамайди сени ҳеч қачон. Сен менга қайрилиб боқма, майлига. Гуллар бош кўтарса, бошингни эгма, шаббодада бирга-бирга тебрангин.

Бу гулларнинг бари Сенга аталган,
Бу гуллар аслида менинг сўзларим...

Нисбий белгилар

Вақт айтиб беради: нима у моддий, ким қачон туғилган ва қачон ўлар, нима даҳшатлироқ, нима, у оддий. Лекин вақтни тамом унутгинг келар. Вақтдан қочиб умрни узайтиш қийин, чунки ҳар бир нарса уни эслатар:

Хўроз қичқирдим, демак, тонг отди,

Тушлик — қассобнинг эшаги ҳанграр,

Подалар қайтдим, демак, кун ботди.

Умуман, ёши олтмишдан ошган Рўзи чолга соатнинг ҳеч кераги йўқ. У бузуқ, каттакон соатни тилидан судраб, чиқариб ташлади болохонага.

Қиш манзараси

Оғзи ёпиқ уйлар, кўзи юмуқ уйлар. Қордан салла ўраб ғужумлар турар. Жониворлар бир оёғин кўтариб қўяр. Мўрилардан чиқаётган ўтнинг ҳовури осмонни жойидан қўзғатар. Чашкаларда қуёшни кўрдик, ҳамма соғинган, хабар олмай қўйган қуёшни. Ҳамма ерда унинг ёғдуси. Борлиқ белларига осилган, қўлларида ялтираган муз — ханжарларин бирин-кетин ташлай бошлади...

Ҳаммани тергаган Қиш таслим бўлди.

Ҳижронда

1

Севгидан сўнг
ҳаёт ўйиндек туюлади
ўйиндек туюлади ўлим ҳам
ҳар тарафда бемаънилиқ

Наҳотки бешафқат ўйин эди бу
наҳот шундай бўлар
ўйиннинг сўнги

Йиғламоқчи эмасман
шеър айтмоқчи эмасман
Фақат
кўксимни ёқиб бораркан
ҳижрон заҳари
кимнидир огоҳлантиргим келади
холос

2

Ҳаётдан
умидлар алдовларидан
толиқиб
курашда энгилиб қалбим
кўзларим юмганда кундуз ва тунлар
боши берк кўчада кўраман ўзим

Кўринмайди таниш юлдуз нигоҳи

Кўнгилнинг кўзлари изларкан илинж
намоён бўлади сенинг қиёфанг

гўё парвоздаги фаришта мисол
теграмда муаллақ турасан бир зум
осмон қадар юксак
қуёшдек тафтли
ойдек мунаввар

Ва мени қутқармоққа интиласан
оҳиста оҳиста яқинлашасан
сўнг
парвоз этамиз енгил ва юксак
билгисиз ёқларга кетамиз учиб

3

Сен бетимсол эдинг
қатъийлигинг
мағрурлигинг
инкоринг билан

Аммо ҳижрон ҳақидаги тасаввур
сени кўрқитди
ва бир зумда Бошқага —
мен кўникмаган аёлга айландинг қолдинг

Мен эса —
тасаввур тугул
ҳали ҳижронни ҳам татиб кўрмаган банда —
Сени севардим
Бошқани эмас

Бугун
ҳижронда
бўлиб ўтганларни ўйлар эканман
тасаввурни сўкиб қўяман

Зеро Сен бетимсол эдинг

Менинг тўтим

Менинг тўтим
қушларнинг ичида энг сайроқиси
энг эркинидир

Тўтимнинг қўшиғи янграши билан
хаёлот водийсини кеза бошлайман
ва фалсафа ўрмонига қўяман қадам

Бу қушчани қандай асраб олганим
унинг илк қўшиқларию
у қўшиқлар таассуротларини эслайман
Гарчи репертуари ёд эса-да
хаёл фалсафа ва ушбу чиройли манзара ҳаққи
мен тўтимни яхши кўраман

Биллур гулдондаги гул

Тобора ҳуснига ҳусн қўшилиб
тобора очилиб бормоқда бу гул —
биллур гулдондаги гул
Тобора нигоҳини жиповламоқда
тобора чулғамоқда хаёлим бу гул —
биллур гулдондаги гул

Тор гулдонга қараб ачинаман мен
торайиб борар у кундан кун

Гул эса тобора барқ уриб ўсар
ўйламасдан сира гулдон ҳақида

Савол

Эй қўшиқ муқаддас қўшиқ
қачон уйғонасан булбул қалбида
булбулнинг бўғзида қачон янграйсан

Эй булбул ошно булбул
сен қачон куйлайсан
қачон уйғотасан баргларни

Эй барглар мўъжаз барглар
қачон қайтажаксиз новдага
қитикламоқ учун қуёшни

Эй қуёш муқаддас қуёш
сен қачон кулдирасан
мен кулдиролмаган жувонни

Пичоқ суякка етганда

Пичоқ суякка етганда
Чумоли томошабинга айланар
лоқайд ва беташвиш томошабинга
У Ниначидек қанот чиқариб
учиб юрар бамайлихотир

Пичоқ суякка етганда
Ниначи меҳнатни ўрганар
меҳнат одам қилар уни бир куни

Одамнинг эса суяги йўқ
пичоқ суягига етмас одамнинг.

Салбий қаҳрамон

Ичимда яшайди салбий қаҳрамон,
Жин қаби соҳибин фарқ этмас.
Ҳолбуки қисмати беомон,
Яшар у виждонга қасдма-қасд

Ичимда яшайди, чиқармас товшин,
Бу ўзим яратган мўъжизам, қўлим.
Бир қўлим ардоқлаб силаса бошни,
Бўғзида туради иккинчи қўлим.

Лекин икков учун бор ёлғиз ҳаёт
Ҳар икки дунёда — англаркан шуни,
Унга термуламан аянч-ла бот-бот,
Қийноқда кутаман у бахтли кунни.

Қайсар

Сени таъқиб қилар бир умр қолип,
кўз очсанг қаршингда бўлар кўндаланг.
Эрк эса қафасга кўникмас, голиб —
бир қушки, бошингга кўнолмай ҳалак.

Дарёнинг устида чарх урар бу қуш,
тўлқинлар қўйнида сени кузатар
Қанотлари толиб борар, бояқиш,
Бир кун йиқилади (оҳ, кўзи етар!)

Сен эса, сузарсан оқимга қарши,
қуш учун бошингни кўтаролмайсан.
Сен мангу қолипга кўникмаган, шум,
сен — сокин қирғоққа чиқмаган қайсар!..

Туш йўлаклари

1

Тушимда, майсалари қовжираган яйловда,
жони узилаётган филни кўриб қолдим мен —
қуюққина туман, кулранг тутун парчаси кезинар эди,
тикилмоқ мушкул эди бу манзарага —
ҳа, яна икки телескоп, ичида мужжасам жамики буржлар,
тўрга ўхшаган ола-була ёғдулари ҳам бор.
Ўша тўр ила ушланган бир митти балиқ
самовий тошга бориб урилмоқда эди,
самовий тош Ерга тушаётган маҳалда,
чунки ўша тош оловлантирган эди фил танасини,
сайёралар аро сарҳадларни бузиб чиққан эди бирма-бир,
тушни ўз сарҳадларидан Мосуво этган эди у,
филни андуҳ ёлқинига айлантириб қўйган эди ҳам,
озод ришта ила кўкка тақиб томоша қилган эди
Ерга хос бўлмаган ҳаёт шаклини.

2

Қоғоздан ясалган туш ила шамолда шивирлашди сўзлар —
Оқ япроқнинг мудроқ алфоздаги ташбеҳи —
сассиз овозингни талаффуз қилганида шаффоф шер,
бу товуш якунига етмаган битикни эслатди бир зум.
Ва ниҳоят ов саҳнаси
Ярадор шер мен ташлаб кетган тахта битик юзасига
қараган-у тополмаган лекин
бу тахлитдаги мавжудлигига бирорта асос —
ана шунинг учун ҳам нина тирнаганда ўлгану қолган,
қоғозда акси пайдо бўлмаган бунинг устига,
кўриқчи шаклига эврилган ноиложликдан,

«Улар куйламоқда» сатрини ёзаётган чоғ
театрга киргану опера тинглаган берилиб:
имо-ишорани такрорлаганда соялар кечикар эди сал-пал,
овозлар эса илдамроқ эди лабларнинг ҳаракатидан,
шунда отлар сукут сақлашар эди,
итлар акилламай қўйган эдилар,
шамол жимгина силкитарди чизилган дарахтларни.
Улар ҳаёт ва ўлим ҳақида куйлар эдилар,
вақтни билдирарди учиб келаётган найзалар,
қўриқчи шер кўксига тегаётганда хусусан,
шер эса унутган эди илк ўлимини ва
янги ўлимларни кутиб олмоқда эди,
хайрат зуҳур этарди қорачиқларида.

3

Ўшанда, айнан ўшанда ўйингоҳда биз
Туш ичидаги каби уйғондик новдалар ўрмонида,
филларнинг баҳайбат оёқларидек.
Биз рақсга тушдик,
сен эса янги эрмаклар ўйлаб топардинг,
сўзлардан, бутоқлардан, қуроқлардан ясалган
ҳайвонларнинг турли-туман ниқобини кийиб.
Биз ўйлаб топган дарахтларнинг панасида эдик.
Сой бўйига борардик — шарқираб оқаётган,
овозингдан томган сувни ичар эдик ҳовучлаб,
сойнинг қумлоқ тубига тушган изимизни кўриб сен
қувониблар кетардинг ва биз эса
тубсиз хаёлларнинг гирдобига чўкиб борардик
бўз тусдаги бутоқларнинг қуршовида оҳиста.
Шунда улар жонланиб қолар эди баногоҳ.
Филлар подаси
устимиздан шарпасизгина босиб ўтдилар.
Улар сойдан сув ичаётганда музларни ёриб
уфқда чақмоқдан ясалган булутлар пайдо бўларди
бўм-бўш ялангликлар тепасида нақ.
Биз юлдузлар остида сочилган зарраларни илғадик.
Иккита ой бор эди,

кўкимтир кўланкага эвриларди иккитаси ҳам,
ўша сенинг теран боқадиган кўзларинг янглиг.
Шунда чиқаётган қуёшни пайқамаганимизда,
уфқда булутлар музлаб бораётганини кўрганимизда,
бир-биримизга қарадик — қўрқув ичида титраб-қақшаб,
бутоқларни юлиб жунга айлантираётган
кўриқчидан фақат чўл ҳиди анқиб турарди.
Биз қочидан ўзга чора топмадик,
бизнинг назаримизда — булут ҳам, уфқ ҳам қочиб борарди.
Намчил ва тунд ўрмон қўйнига кираётганимизда
кўрдик тиниқ сой тубидаги изимизни ювиб кетибди,
изларимизни қўшиб қўйибди овозинг оқимиға.
Исмимиз қулоққа чалинганда чўчиб уйғондик
пайпаслаб ҳайвонларнинг турли-туман маскаларини
ўша сен ясаган бир маҳаллар
сўзлардан, бутоқлардан ва қуроқлардан.

4

Қора саптанатлар йилномасини варақлай туриб,
маскани ўлчагандек тусмоглаб кўрасан
сен ўз қиёфангни сфинкснинг тош ёноғига қиёсан,
Тош кўзлар чангини артасан нигоҳинг ила.

Сен талаффуз этсанг тўкилиб кетади сўзлар,
сатрларни ўқисанг синишар чил-чил,
аралаш-қуралаш бўлиб қолади матн.
Шунда бузилади вақт андозаси ҳам
келажакка интилиш сезгиси қолади фақат:

Мен сенга Нил тубидан қараб тураман,
оқимлар бошим устига
юлдузларни секин туширади
Ўртаер денгизда.

Менинг оппоққина сфинксим,
ой ёруғида хаста киши кўринишидай.
Йўқ, сени жонлантирмоқчи эмасман.

Нил ўзида акс эттиради,
сенинг юзингни юлдузлар ила
аралашиб сузиб бораётган
Ўртаер денгизда:
Мен ва улар оралигидаги масофа
Сфинкс жумбоғи билан баробар.

Кўришни истамайман тер томчилашини
унинг тош пешонасидан.
Балки қимирлашга уринганида
кўпчиб кетган кукундир шунчаки.
Кўришни истамайман залворли қанотлар титроғи
қуруқ ерда тўзон кўтарганини.
Саҳронинг жамики йўлбарсларини
бир жойга йиққанини ажал ҳамласи.
Аммо акс этаман ўз сфинксимда
тош мускулларин гизлай билар у.
Сфинкс, сен қумга айланасан аввало
нафасинг бўғзингни йиртмаса агар.

Энди йилномани ёпсалар-да сенга барибир
«al sod» сўзининг маъносини билмасанг-да сен
йилномага сувратингни муҳрлаб қўйдинг,
ҳақиқатни яширгувчи сеҳру жодусан.

Тупроқ ўз шаклидан мосуво бўлди,
ойнинг оппоқ шуълалари ичида,
юлдузлар ила қўшилиб оқди
такрорлади сойнинг шалқирашини:
денгиз бўлагига айлансак фақат
вақт бизни оқимдан улоқтиради.

Рус тилидан Ш.Субҳон ва Б.Рўзимухаммад таржимаси

Геометрик баҳор

(Шакл симфонияси)

I

□(Тўртбурчак ва шип-шийдан) боғларга қайтади баҳор
▷(учта бурчаги) билан.

Боғ аслида ▷△(икки баҳор) дан
ибратдир,
▷ — бири қайтиб келган,
△ — бири қор остида қишлаган баҳор.

Бир-биридан чангланган
икки гул янглиғ
улар бир-бирига қовушганида (⊠)
кўкаради боғ (■)△.

Баҳор боққа майсанинг тили (△)
билан кирар билдирмай
∂ (илон)нинг орзида жаннатга
кирган шайтон сингари.

■ Унинг учи игнадай ўткир —
учбурчакнинг таянч тўғри чизиги
ортга йўл бермас,
учбурчак
➔ (кўрсатиш чизиги)дай
фақат олдинга юрар.

II

Булбуллар О (айлана) сайрар баҳорда,
табиат ҳукми шу,

○ (сайроқ қирралари) ни
эговлаб ташлайди гулнинг чиройи.

Дунёдаги энг гўзал шакл — (гулнинг чиройи).

Баҳор бўйи қулдай ишлаган чирой
ёзга етмай қариб қолади.

Гулни қоплар алвасти танасидай

эгри-бугри чизиқлар — ∞ (ажин)

Аслида бу ажин
гулга эмас, чиройга тушар.

Архитектурасин бузар чиройнинг
табиат зулми
булбулни қувноқ сайратмоқ учун.

III

☼ (Тунги осмон) кўз ёш каби ёмон қаварар,
қиз кўз ёши таркибидаги
кечинмалардай

☆☆☆ (юлдузлар) қирраси юракка ботар,
юлдуз қирраларин кесгувчи
ой шуъласини
Сангжумон шамоллари урилавериб
ўтмас қилиб ташлаган.

Шуъланинг шамол теккан жойлари
▽ (сумалак)дай
емирилиб кўкка осилиб қолган,
шамолда эриётган шуълалар

ҳар замон чакиллаб томади

☹ (яланг бошинг)га.

Ёхуд шуъла —

Емирилаётган ой чанги.

Шамол чалиб беради чангни,
шамол — Тилаш Хўжамберди арвоҳи,
шуъла у чалишга улгурмай кетган
ва ҳаводан йиғиб олишга
улгурмаган наволар...

Шуъла — чанг.

Тунни чанг ёритар,

Шамол қўзғатган ой чанги.

Чанг баробарида

шамол ойни

осмондан ҳовузга туширади учириб,

сув теккан ой — □

ўчиб қолар ҳовуз тубида — ■.

Ҳовуз — ойсираган 🌪 (бақа)нинг

□ (тўртбурчак) қуриллаши.

Қуриллашлар овлоқ кечада

майсалар орасига кириб кетади

шамолдан қочиб.

Яна бир кўзқараш:

собит ойнинг муаллақлиги,

шамол дахл эта олмайди ойга,

ой ва юлдузларни

ҳовузга тош ташлаётган болакайдай

зериккан осмон

□ — бир-бир отиб ўйнайди унга,

осмон бола қадар кичраяр тунда

ва зерикар бола сингари,

осмон тунда турли шарпа-шовқиндан
куёнюррак бола каби қўрқади.

Шамол ҳукм юргизар тунда,
﴿ (ой)ни учирган шамол,
юлдузли осмонни,
ойсиз осмонни
пуфлаб шиширар.
▲ — Қавариқ осмон.

Осмон ◀ () (елкани)ни кўтарган борлиқ
тунбўйи ҳовузда сузиб чиқади,
ва етиб олади тонгга амаллаб...

☞ (Увада булутлар) орасидан
тўкилган нур билан томирлар офтоб

Офтоб томирлари чангга ўхшайди,
бу чангни
☼ (ёмғир) ҳам босолмас.

Онам болалигимда,
бу ёмғирда тулки болалайди, дер эди.

Офтобнинг чанг, тўғри чизик томирларидан
тўралган 🐾 🐾 🐾 (тулкичалар) каттарган сари
☞ — шаклини йўқотиб боради тобора.

Лой каби тулкилик
ҳар қандай қопилга сига бошлайди.

Ҳандаса
лойни фақат сувсиз қантариб
солиши мумкинқидир муайян шаклга,
қуритиб енгади лойни ҳандаса.

V

►◄ (Баҳорги тенгкунлик).
Изтироб ва шодлик,
Армон ва умидлар симметрияси.

VI

♥(Юрак) ▲ (эхром) сингари
суйри ва сиплиқ
бахтга тирмашади, сирпаниб тушар пастга,
бахтга чиқа олмайди юрак.

Қоқ баҳорда музлаб қолган бахт.
Уйинқароқ боладай юрак

бахтда яхмалак отар —

Бахт — не-не фиръавнлар даҳмаси.

Унинг қопқоғини очишинг билан
талотўп бошланар
дунёнинг қайси бир чеккасида.

Қизгалдоқ унгандай томларда
даҳма гулга кўмилар.

Меҳрибон, яшил баҳор
бахтни кўмиб ташлар...
гулларга.

VII

♥ (Юрак)нинг ҳаяжон теккан жойлари
Соядай қоп-қора
кўмирга айланар — ♥

Юрак-ҳаяжон қўзғаган
баҳор проекцияси.

VIII

Парвоз чизигини минг бор сиңдирар
Ў чўпоналлавич ^^ .

Юрак уришидай
учиши бежо бу қушнинг,
силлиқ бўлмайди урмаслигидай.

М (Чизиқ)нинг ҳар синиши
бир алдов ёхуд
тақдир зарбасига битта чап бериш,
ўнг бериш имкони бордир бир марта.
Умр узоқлигин таъминлаб берар
унга синиқлар.

IX

Яна бир наврўзга етган боболар
севинчдан яйраб
тушларин далага қўйиб юборар
янги қишлар олдидан.

Ишлатилавериб қиш бўйи
ориқлаб кетган тушлар
кўк аламга тармашар,
уларни боқиб юрар
катталарнинг орасида болалар билан
копток тешишдан уялмайдиган
биргина мард — Зибо чўпон.

Унинг ҳандасаси — таёи:
) (алиф),
тушларнинг бошида синар бу таёк,
боболарнинг қўлига тугал
қайтармикин калтакланган бу тушлар?

Х

Баҳор лўлилардай кўчиб юради.
Унинг боғларни
Ў четлаб ўтган парчалари
тоғларга қараб ўрлайди,
Ў ошиб ўтолмагани
қувраб қолар бодомчанинг тагида
хас бўлиб.

Сўқмоқлар четидан юради
▲ тоққа ўрлаган баҳор,
харсангларни айланиб ўтар.

Ў Зов▲▲▲лардан ўтолмай қолган баҳор
сўфитўрғай бўғзида
уни олиб ўтар тоғнинг ортига
ва симёғоч симларига басталар
азон билан
тоғларда адашиб қолган баҳор дарагин.

Баҳор кетишини ҳеч ким айтмайди,
уни тоғ ортига бошлаб жўнаган
➔ (кўрсатиш чизиги) қайтмайди ортга.

Зов – тоғнинг тик қояси
Уни йўл ҳаракати қондасининг
↻ (ортга қайтиш) белгиси билан
алмаштириб бўлмайди.

Йўқ белгининг конвертацияси.

ХI

Баҳор дарахтларга † тикка ўрлайди,
Ердан мадад кутиб турган фазогирлардай
Урён шохларга етказар гулларни.

☼☼☼ (Дарахт гуллари) — *** (қор учқуни)
хотираси.

Бахтдан сирпаниб кетган юрак
баҳор бўлиб чиқар ҳар бир дарахтга,
ҳар дарахтда гуллайди юрак
мўмиёлаб кўмилган бахтдан фарқли ўлароқ
ва уни теран-теран кўммоқ учун
қайтар заминга.

Гуллар юлдузларга қараб учаётган ▲ баҳорни
ерга қайтарар.

⚡⚡⚡ Гул ёлғири.

Софиндим

«тушундим» деганингда
кўчага чиқишга пулим қолмай
тасодиф пойлаб
эшикка миҳланган ҳолимни эмас
шалдираб оқиб турган ариқ бўйида
муаттар бўй сочиб яшнаган ялпизнинг
ваҳший гўзаллигини кўтаролмай
юм-юм йиғлаб ўтирган кўйимни
назарда тутишингни
қанчалар СОФИНДИМ

Тангрига элтувчи исён

хаёл сурсам сен ҳақда бетин
ҳаяжоним тишлаб ва титраб

изн бермас фақат ҳаётим

дунё бошқа дунёдир ахир
лекин кўнгил... кўнгил ўшадир
севмоқ истар дунёдан кечиб

сени дея уйғонсам ҳар тонг
сени дея юмилса кўзим
эй тангрига элтувчи исён

Соғаймоқ қасдида

дунё дардим бўлди

соғаймоқ қасдида
қай сори бош урмай
дунёнинг бўлди

Санъатнинг юраги

санъат ўйин дедим
фақат ўйинмас
кулаётган кишининг кўзёшларию
ўлаётган кишининг табассумидай
сирлидир санъатнинг юраги билсанг

Япроқлар қўшиғи

куз
дарахтларга боқарканман
соғинч тўла борар кўксимга менинг

куз
унинг олтин чехрасида
тангри даҳосини ўқийман бетин

ўлим даҳшат эмас
япроқларнинг сўнги қўшиғин
она алласидек тинглай олсанг сен

Қани энди

ёмғир
дарахтларни ювиб тушар

новдалар ялтилар тозалигидан
қани энди дейман
қани энди шундай ёмғир бўлсаю
қурум босган ҳаётимни
юрак бағримни
бутун борлигимни юшиб ёгса

қани энди
қани энди кўзларим порласа
ёмғир ювган тиниқ япроқдек

Оппоқ тонглар бағрига

қаро тупроқ қаърига
киргунча ҳам танимиз
оппоқ тонглар бағрига
томайлик қатра-қатра
баҳорий умид билан

Бир ўша шеърни

қувончим ва ғамимдан баланд
ўша шеърни
бир ўша шеърни
ёзиш учун етмайди балки
менинг қисқа ва узун умрим

Бахтли бўлиш истаги

гарчанд инсон бўлиб туғилдим
гарчанд норасмий бир мусулмон
гарчанд ўғил
эрман
отаман

гарчанд Осиёнинг қоқ ўртасида
икки азим дарё қобирғасида
гарчанд ўзбек
барлос уругдан
гарчанд йигирманчи
ҳамда биринчи
асрларнинг миёнасида
гарчанд малаклигу
ҳайвонлик аро
сарсон эрур менинг қисматим
гарчанд
гарчанд
лекин барибир
бахтли бўлгим келар менинг ҳам гоҳо
ҳаммасидан аңдак юксалиб

Бемавридлик

ранг баранг бўлиб
бири иккинчисини қучоқлаб
иккинчиси учинчисидан бўй олиб
ўсаётган гуллар оралаб
капалак учиб юрган гўшани соғингандим

узун қиш кечалари тушларимга
дилором каби кириб
ичиктирганди ичикқандим

энди эса
пойларимда тўлғонар гуллар
бошларимда капалак гужгон
фақат юрак савил индамас
аллақандай маънос парижон
гўё хобхонада
етти иқлим ҳукмдорининг қизи
ҳусни олам аро тилларда дoston
малика ташрифимга маҳтал-у
ичкарига юрмас дил нодон

Қаҳрамон

Кимдир ўтиши керак экан,
лекин кўприк йўқлигидан
бизни жарликка қулата бошлашди...

Ниҳоят, кўприк тайёр бўлди — одам кўприк!..
Ўша кимдир дам қўшиқ айтиб,
дам ҳуштак чалиб,
устимиздан ғарч-ғарч босиб
қадам ташлади...

Мен эса ўйладим:
ётганми қаҳрамон, ўтганми?..

Энг жажжи шеърӣ роман

1 қисм

муқаддас эди йўл
мен унга боқардим
кўз соққаларим ўрнида жон титрарди
муқаддас эди йўл

2 қисм

чунки сенга бошлар эди ул
ёхуд сени бошлаб келарди
муқаддас йўл

3 қисм

оҳ
бу нечун юз берди гулим
мен у йўлни унутдим
буткул
сен келгач

Баҳор келаркан

бу қувонч учун мен пул тўламадим
у ўз-ўзидан
худди илиқ тупроққа тушган уруғдек
қалбимда уна бошлади
уни тагин кўкда юзиб юриб
ёғду ва нур сочгувчи ой ҳам қуёшга
ўзининг мислсиз таровати билан
назарларимизга шукуҳ бағишловчи юлдузларга

шовуллаб
тинаётган хаёлларимизга
ҳаракатчан руҳ селгувчи дарахтзорга
ўшаларга
ҳамма-ҳаммаси учун биздан ҳеч нарса кутмовчи
ўшаларга менгзаш мумкин
бизнинг муносабатимиз
бор-йўғи
унинг мавжудлигию
шундан
қанотлари ўсиб чиққан сари
кўкка
парвозга интилаётган палопондек типирчилаб қолган
кўнглимнинг хуш безовталигидан иборат холос
биноқ учрашув
мени шу қадар жумбушга солмоқдаки
талваса ичра телбадек валдираб
қандайдир Дунёга вида айтганча
қандайдир Оламнинг ҳажрида ёнмоқдаман

ЖАББОР ЭШОНҚУЛ

* * *

Сочилиб кетади товушлар
ҳадя этади тусини олма
япроқдай тўкилар соғинчлар

шабнамдай киприкда ҳаяжон қалқир
бағрига чорлайди бир осмон
умрим тушларга очилар

кўксимга ёғилар томчилар
мусиқа оқади томирларимда
ғунчалар очилар хаёлларимда

муҳаббат илдизи кўксимга ботар
улғайиб бормоқда умиднинг гули
тонг энди менинг кўксимда отар

* * *

1

хотирамга ёпирилиб кирмоқда туман
фикримга санчилар қоққора еллар
яланг тавонимда муз қотган Ватан

2

сукут алангаси ўрлар ҳавога
қуёш ҳам қораяр тоботош мисол
руҳни асир этар иблис навога

3

кўзим энди менинг кўмилмас қабр
қон эмас томиримда оқаётир муз
тўниб бораётир халоскор товуш

4

кўнгил дарчасида зулмат қушчаси
не деб сайраётир титкилаб энди
кўксимда қуёшнинг совуқ кулини

5

дилим япроқлари тўкилиб бўлди
гул бўлиб очилган ғунчалар эмас
новдага санчилган музнинг парчаси

6

эй кўҳна Осиё, эй кўҳна қайғу
кипригимга осилган тошларнинг юки
сенинг йиғинг мени бормоқда эзиб

* * *

тобора яқиндир мен кутган товуш
тобора мавҳумдир мен тутган қалам
хиралашиб борар кўзгу тобора

тобора сукутга айланар мазмун
товушлар йўлаги тобора узун
тобора қисқарар бу битик афсун

тобора мавҳумдир бу мавҳум фасл
йўқлик сингиб борар қонга тобора
тобора улғаяр кўксимдаги чоҳ

унутилиб борар муқаддас васл

* * *

1

тун капалак қўнди кўксимга
ва кўксимда очилди бир гул
гул ифори келди ёдимга

ва ёдимга айланди буткул
буткул энди чеҳрангдайин ой
ва ойдайн чеҳранг ахтариб
изларингни қучади губор

изларингни қучган губорлар
хаёлимни келаркан босиб
мен ўзимдан кетдим уялиб

2

Севмоқ недир
билмасман асло
кўзларингга тикилганча жим
айроликни ўйлайвераман

севмоқ недир
йўқ йўқ билмасман
ўртар экан ҳижрон юракни
кўзларингни кўзим соғинар

3

кўлмак кўқдан йиқилган юлдуз —
сен унутиб қолдирган ойна —
чил-чил синди ўрикнинг гули —
шамолларга тўкилганида

кўқда булут олис хотира —
кузда кетиб қолган қизнинг рўмоли
ёдга солар яна ёмғирли кунни

наҳот соғингандим баҳормас кузни

* * *

1

йўлсизликнинг йўлдоши бўлмас
манзил бўлмай бўлмайди йўл ҳам
энди ортга қайтиб ҳам бўлмас

гулдай сўлиб боради қуёш
бир сиқим ой боради синиб
пешонамга тегар қора тош

бу рўёми бу тушми билмам
адашган руҳ беради таскин
вужудимни ювар аччиқ ёш

синган кўзгу сочилиб ётар
ҳолсиз кундан мен не кутаман
йиқиламан қоп-қора тунга

2

адашдимми йўл адашдим
билолмадим тун қора қарга
тинмайин юрагим ғажилар

тун кўзимга киради оқиб
тобора қонимга сингар бу зулмат
яна сўна бошлар руҳим юлдузи

тазарруга шайланар дилим
илтижони айтиб улгурмай
уфқда кўринар дорнинг сиртмоғи

* * *

менга таскин эмас менга сўз керак
тураркан соядек чайқалиб зеро
хотиротнинг ғариб маскани

менга таскин эмас менга сўз керак
ханжардай кескирмас гул каби оддий
қуёшдай улугвор хаёлдай мағрур

менга таскин эмас менга сўз керак
бу совуқ фаслдан йўққан омонлик
ҳали хаста экан бу заиф юрак

менга таскин эмас менга сўз керак
шамоллар пойига йиқилса сабр
ҳазондай тўкилса бу азал қўрғон

асрлардан буён бу ташна қабр
халоскор бир сўзни кутаркан интиқ
менга таскин эмас менга сўз керак

* * *

Қулаб тушган юлдуздай
чинорнинг япроқлари
сув юзида жимгина
қалқиб
қалқиб оқади
бўзрайган кунлар ҳам
қораяди кунма-кун
тўп-тўп булутлар кўқда
чақинларин чақади
тийрамоҳ изғирини
олиб келар қайғуни
ва ювар куз ёмғири
кўкламги хаёлларни

* * *

кетишингни истамасдим ҳеч
вақт эса кеч
нигоҳингда акс этдимми ой
ойда аксландими ёхуд нигоҳинг

билолмадим ва лек
ёруғ эди негадир бу тун
тундан ёруғ эди хаёлинг

асир эди бизга юлдузлар
юлдузларнинг асири бизлар
тун қўйнига борардик сингиб

тун гул эди сенга аталган
гунчалари борарди яшнаб
кўзларингдан ичар экан сув

сувдек оқиб борарди тун ҳам
бир-бир чўкиб аста юлдузлар
ёришарди нигоҳингда тонг
юксаларди кўксимда қуёш

ХАЙРУЛЛО ФАЙЗ

* * *

Тун тарафда
кундуз тарафда

бу тош йўллар бир кун тупроқ йўлларга муваққат қўшилиши
ва яна қайтиши
мана шу тош йўлларда туриб тош биноларнинг бирида шун-
доқ дарвозада
айтай темир дарвозада
оёқлари ўнта ўргимчак бир пайтлар Пайғамбарни кутқарган-
мидинг
ёғийларидан
ким ёғий деган сўроқ ўрмалар
оёқлари йўқ илондай бу темир дарвозали тош бинонинг ер-
тўласида
ўрмалар

тун тарафда
кундуз тарафда
ярқираган юлдуз тарафда

бир кун барча йўллар хотима топар хаёл ҳам тугайди
ўшанда
хаёл ҳам сурилмас қимирламас тош қотар хаёлда яшайди
шунда ўргимчак
ҳеч ким бир пайтлар сенмидинг қутқарган пайғамбарни ёғий-
дан деб сўрамас
бу тошдан бино бўлган бинонинг ертўласидаги илон эса ай-
ланмас саволга ёки
у барча саволларни ютар тошдай тухумдай ё ҳирсдан бери-
роқда тугилган бир гулга
бир гулга эврилар офриқсиз ва ёввойи шиддат ила ўсар гар-
чанд нурсиз бир куни

Ўсар нурсиз.

нурсиз тун тарафида
нурсиз кундуз тарафида
нурсиз юлдуз тарафида

* * *

гул нима

битта ҳам орзуга сифмаган туйғу
бир ҳовуч нафасу бир мисқол насим
қанча ёлвормагин бебағирликда
топганинг муваққат ё кулгу ё қайғу

гуллаш нима

оний оташ туйғуси — беқанот учмоқ
бир титроқ вулқонлар қолажак доғда
бир ногоҳ тушдаги парвоздай лаззату лаззат
аммо шундай маъсум хаёл билан мен ярим тунда
кимни қучадирман қандоқ учадирман қайға учарман

гул нима

гуллаш нима

битта ҳам орзуга сифмаган беқанот туйғу
иккитамас ўнтадир қаноти — ҳарир ва қонранг
кесилган хўрланган аммо бахтиёр —
ўнгласам туш ахир уйқусиз надир
надир бу қанотлар орзусиз надир

* * *

тенг эмас эдим

на булутга на осмонга на ерга ва на ўзимга бугунимда
ва

битта марваридга денгиз тубида
тупроқ йўлда ётган тошга
шундоққина ҳовлимиздаги бир туп ўрик ниҳолидан
тўкилиб тўкилолмай қолган
ёздан чиқолмаган қишга киролмаган

ранги ерлаган битта япроққа
ёки
отамни оёқ оғриғига дучор қилган
менга оппоқ бахт борлигини ошкор қилган
қишда
уйимизнинг томига осилиб олган фариштарангми билмадим
сумалакка
мен
туғилганимда
арзимаганман
арзимаганман

* * *

Сен тонг бўлиб уйғонолмадинг
тун бўлиб мен кўз юмолмадим
ёлворганим бир каломгина —
дийдоргинам дийдоргина

икки қанот камлик қилдим
бир деворни ошолмадим ман
икки юлдуз тундлик қилдим
битта мани тополмадинг сан

тақдир дедим пешона дедим
бу вайрона кошона дедим
мен ёдингни оққушга қўшиб
қувдим — менга бегона дедим

тагин келган тагинимсан сан
яқин келган яқинимсан сан
бу кенг бағир очилганида
юрагимга... чақинимсан сан

сен тонг бўлиб уйғонолмадинг
тун бўлиб мен кўз юмолмадим...

* * *

Чучмома нафасин хидлаб уйғондим
икки кўзим орасига қўшиқлар тўккан
сен ям-яшил туғенсан баҳор

Қушлар овозимни талашди тонгда
китоб ўқиб берсам сукунатга мен
дарахтлар чайқалди қадим оҳангда

Қалдирғоч оёғи кўзимга ботиб
кўкламдан кўкламга қувилганимда
майсалар қонида туғилдим қайтиб

Қўлларимдан тутди шабнамнинг бўйи.
Кўзим деворида мутаносиб куй
руҳимда ўй сурди бинафша рўйи

Баҳор бўш қолмади биронта бўшлиқ
нилуфар тасаввурин бойла кўзимга
...юрагимда тонг оттирган қўшиқ

Ҷавога ўқилган шеър

1. Кеча сен кўзимга ўқиган шеърнинг
устига қор ёғмоқда бугун
учиб бораётган ўнг қабогимда
туннинг хўрсиниқлари
шивирлашар бири-бирига

2. Ҷеч кимга билдирмай
япроқ узиб олдим осмондан

сўнг кўзим ичига
зангори бир қушни учирма қилдим
кўзимда қисқарган кунларни кўриб
тобора узайиб боради қўлим
ўлчаб юрарканман вақтнинг бўйини
нимпушти тасбеҳлар тўкилди

3. Хаёлингнинг қайсидир учини
қучиб ўтирибман хонамда
балки соям ўтиргандир ийманиб
балки соям кутаётгандир сени
аслида бир хил эди ҳамма-ҳаммаси
мўътадил ҳолатдан ҳатладим
кўзларимга
табассумнинг излари тушди

4. Кўзларимнинг йўлига чиқиб
тикилдим Олисга Олисга
Сени кўрдим Туннинг кўксига
ёйиб қўйдим сенсизлигимни
жимираб кетди борлиқ бир даъфа
Бир шода қайғу ва
бир боғлам завқнинг
қоришмаси тўкилди юзимга
қудуққа термулиб ўтирдим кейин
тушларимни айтмадим сувга

5. Сенга ўхшаб ўтди бугунги куним
эртам ҳам ўхшайди сенга
шаҳар кўчаларин тўлдирар ҳар кун
сенга ўхшаб тугилган кунлар

6. Шамолларга осилган болта
чошиб тинмас нигоҳларимни
майдаланган бўлакчалардан
жароҳатлар тутуни
осмонга ўрлай бошлайди кейин
ёйилиб кетади шунда атрофга
кўзимнинг қип-қизил товуши

7. Ҳузурингга борганимда мен
ёмғир ёғар эди ҳушимга
ёмғир олиб борганим сенга
Туннинг қўлқопчалари
устаринг устида ётарди
қараб турар эди деразанг менга
тамаки тутунин
босиб-босиб чекаркан ўйинг
чокинса ҳам қўлларим ортга
ёмғир олиб бордим сенга ўшанда

Оқ денгиз

«Менинг тушларимни сиз ҳам кўрсангиз».
Ясунари Кавабата

1. Тушимга киради ҳар оқшом
менсиз ўтиб кетган ёшлигинг
қайтиб келмайман мен ўша тушимдан
Тушида ўлганлар сафидан
излай бошлашади кейин одамлар
мен эса кўзимга бекиниб
ўнгимни яшайман тушимда

2. Мен ҳам кўрсам эди сен кўрган тушни
ҳеч қурса тушингнинг соясин
кўргим келар биргина лаҳза
тушимда тушинг-ла учрашгим келар
чўчиб уйғонсам мен ярим оқшомлар
сенинг тушларингда давом этаман

3. Бирам совуқ бўлди тонготар
суякларим шақирлаб кетди
олча гули деразамга келди қалтираб
кунботар кун ёришди сал-пал
шафақни йигириб бир тусда
дўппи тикиб бердим олча гулига

4. Кўзларингни илиб қўйдим ҳушимга
термулиб яшайман унга ҳар куни
тўлқинларни ушатиб секин
шўнғийман оқ денгиз ичига
денгиз деразасин
кимдир эрмак учун чертди эринмай
Эшигин буздилар эринмай
кейин қўлларимга кишан солдилар
Судраб кетар экан сувсаган барглар
балиқлар йиғлади ҳолимга...

5. Кўзларимни
тўрга илиб олди овчилар
нигоҳларим ўрапа бошлади ичига
ичимга гапирди улар мунтазам
Ипак қуртин пилла тугишин кўриб
тушимга қайтгиси келди кўзимнинг
яшагиси келди оламдан ўтиб.

Умумий манзара

1. Дарёми энтикиб
Тоғларни соғар
Карвон қўнғироғи...
Барглар ингроғи...
дарахтлар дард туғар

Алла айтар арғанун

Сап-сариқ сайҳон
Шамолдай илонлар тўлғонар
Пастаккина осмон
Чайқалаётган очун дор

Алла айтар арғанун

Сувсиз қудуқдай
Қуриган кўзлар
Ижобат тиланиб
Йиғлаётган ибодат

Алла айтар арғанун...

2. Тилло қизлар сочига
Қуёшдан нур тилайди
Тоғлар оёқ тиланиб
Ғайбдан ғайбга қулайди
Денгиз қирғоққа етим
Қўшиғини белади

Балиқ ҳиди анқиган
Ай, денгизнинг қўшиғи!

Ой бу кеча келинмас
Ўргимчакка айланиб
Чор атрофга тўр илар
Бу кеча далаларда
Уйғонган майсалармас
Яшил руҳлар тирилар
Тун тоғларга суюниб
Оҳиста чўккалайди
Бир қўшиқ ингалайди

Балиқ ҳиди анқиган
Ай, денгизнинг қўшиғи!

Арғувон танасида
Ўрмалайди илонлар
Бир чексиз саросима
Таҳлика ва талваса
Тунда ойга тикилиб
Итлар узун увиллар
Ҳасрат кулбаларида
Келажакнинг кўру қар
Пайгамбари туғилар...
Бешиқ қани белашга
Бир қўшиқ ингалайди

Балиқ ҳиди анқиган
Ай, денгизнинг қўшиғи!

Гўзалликка чизгилар

1. (Тўлиқ ойга қасида)

Йиғлама қиз, йиғлама
Тўй саники, ёр-ёр
Остона, устуни йўқ
Уй саники, ёр-ёр.

2. (Қор ёғаяпти)

Осмонни тарк этаётир фаришталар

3. (Бахт)

Денгиз... Денгиз... Денгиз...
Балиқлар... Балиқлар... Балиқлар...

4. (Тўн)

Кўнглингдаги аёлнинг охи...

* * *

Дафъатан
зериқтириб юборар ёғаётган қор
Жудаям кичкина кўринар олам
Юракка ботираар нигоҳин
Дераза шаклига кирган алам

Ёғаётган қорга тикилиб
Қорга айланиб кетса одам...

Майин-майин ёғаётир қор
Майин-майин тегар кўнглига
Унда кимнинг шивирлари бор
Кимнинг болалиги кўмилган

Ёғаётган қорга тикилиб
Болалигига қайтса одам...

Ўн саккизга кирган қизлардек
Топ-тозасан, гўзалсан Январ
Эҳ, севгимни ёдимга солдинг
Яраларим юлдуздек ёнар

Ёғаётган қорга тикилиб
Қайта севиб қолсайди одам...

Тун сабоқлари

1. Муҳаббат мисоли қоп-қоронғу тун
Кўз дайди юлдуздай йўқолган изсиз
Қоронғулик ичра иккита сўқирни
Нафаслар етаклаб юрибди, эссиз...

Шундай тушуниксиз хилқат ичинда
Шу армон ичинда, надомат ичра
Нега сенинг йиғлагинг келар,
Нега сенинг келар яшагинг?..

2. Шароб каби чайқалар борлиқ
Хаёл дайди шаббода бўлиб
боққа чиқар сайр этгали

Кўзлар бўм-бўш қайиқлар мисол
сузиб юрар тўрт девор ичра...

Ажаб, тун ҳам маҳбуба каби
Суюкли ёр каби бермайди уйқу.

* * *

Бўлмасанг ҳам ерда
Ва на осмонда
Тангрим гуллар берсин сенга нофармон
Сўнгсиз хаёлларда йўқотган муждам
Сени умидсизлик ичра топарман

Мушфиқ она каби келар табиат
У — сўнги халоскор, билсанг аслида
У сени шубҳасиз менга беради,
Ҳатто бўлмасанг ҳам одам шаклида

(Хиргойи)

Бадарга бўлади
Йўқолар изсиз
Тунни пайҳон қилган ваҳший оломон
Тунни пайҳон қилган ваҳший оломон...

Узуқ-чолуқ ҳикоя

1. Ожизман, сен буни қилганча такрор,
Меҳрибонлик кўрсат, кўрсат юзингни
Ниманики севсам, нимани топсам,
Баридан изладим ёлғиз ўзингни.

Ҳайронман, ҳаддини билмайди юрак,
У ҳам ўзим каби нотавон, эссиз.
Мен сенга етмоқлик истайман, лекин
Муҳаббат вақт каби чексиздир — чексиз.

2. Одамнинг жимгина тушунгиси келар,
Жимгина севгиси келади сени.
Гўё сен
кучсиз бир овоздан,
енгил бир нафасдан бўласан ғойиб...

3. Дил билан муҳаббат ағёрлигидан,
Аянч алфоздаги ёшлик сурати
Чегарадан чиқар
синар қарсиллаб.

Сен эса куласан, ёришар дунё
Сен мени соядан этасан халос.
Сенсиз қаердан ҳам тушуниш мумкин,
На олам ва на мен кўнгилга лойиқ...

4. Кўзлар қаршисида тиз чўкканча жим
Жимлигинг байроқдай боссам юзимга

Унда қутлуғ ҳижрон қилар тантана,
Унда йигирма тўрт йилги маломат
Унда муҳаббатдан ранж ҳамда таъна
Унда ёшлиқ бордир — мангу надомат...

5. Дўстларим кўп эди дунёда,
Энг бой одам мен эдим билсанг

Бири кетиб қолди борса келмасга,
Бири учиб кетди, йўқолди изсиз,
Бири оқиб кетди дарёлар билан,
Бири ёниб кетди дарахтлар билан...
Ёлғизликда куйган
Кўнглим қаршисида йиғляпман мен.

* * *

Бу оқшом улкан кемадай
Юракка ботади, чўқади оғир.
Наҳот кетмоқ керак,
Мана шу тун билан, мана шу ҳаво билан
Шу жимликлар билан, шу кўзлар билан
Бонларда, йўлларда, хиёбонларда
Ўртамизда ўтган гап-сўзлар билан.
Ҳаммаси тугаган, қолганлари ҳам
Шаксиз таҳқирлайди дилларимизни,
Энди унутолмай қийналар олам,
Севгилим бахтиёр кунларимизни.
Бу оқшом овозсиз куй каби ҳатто,
Ўртамизда йўқдир нафас шарпаси
Қарайман
дарахтлар
кўчалар,
шаҳар...
Негадир беъмани сенсиз ҳаммаси.

Кечанинг ўлими

Кетдингиз.

Юракка чўқди

ойдин бир кеча.

Жасад омирлашди

Бир сўз айтмакка.

Тилимда қонлар

Оқди юракка.

Кетдингиз.

Шафақ рангли

бир кеча

юрагимни эгаллаб олди.

Ранглар —

ойдин, зим-зиё, қонли

кечали, тунли, тонгли,

Тилимлади бир-бирин.

Сиз кетган кечани

Тилсимлади яширин.

Йироқ манзилдан етган қорақуш

қўнди ошёнаси — юракка ҳорғин.

Қафасбанд бир жуфт оққуш

Тебранди жасадда сўлгин.

Сиз кетдингиз.

Кечани кафанлади ғассол тонг...

* * *

Ёмғир,

Томчиларинг шошмоқда Ерга.

Мен

шариллаган садоларингни,

нам қатраларингни,

дим нафасингни
сезгим билан
эркалар эдим.
Ёмғир,
Тонгданоқ
ҳомиладор эди булут.
Унга
доя излар эди
Ташна Ер.
Қушлар қўнишиб,
патларин йириб,
бир муждани кутдилар
парвоздан қолиб.
Ёмғир,
Томчиларинг шошмоқда Ерга.
Мен
садоларингни,
қатраларингни —
барча сирларингни
эркалаб, авайлар эдим.
Ёмғир, ёғмадинг ...

Чора

Намозшомда,
Денгиз юзида
Ўйнашди оқ тўлқин
Зангор мавж билан.
Ипини нинага
Ўтказолмаган
кўзи хира камғир каби.
Денгиз хўб уриқди
Мавжларни бирлаштирмоққа.
Ў, осмонда
Қуёш қалқди,
сўнг эгилди
энсаси қотиб.

Ястанди бутун
шафақ бўйлаб.
Чирт этиб қонли тупурди
Денгиз юзига.
Намозшомда,
Денгиз юзида,
қонли тўшақда
солланиб тўлқинлар
оқ, зангор
мавжлар...

* * *

Сиз мени севасиз,
Биламан.
Сизга нозлангим келади.
Лекин.
Кўзларимда нознинг душмани...

* * *

Юрагим сиқилар.
Вақт —
Оқсоч чол
Имиллар секин.
Кўкрақда
Осмон нафас олар жим,
Бетин.
Остонамда пичирлар узоқ.
Бахт —
Эзма кампирим.

* * *

Пиёлада чойим совуди.
Шамаси тўпланди бир нуқтага.
Бир узун тунда

Узоқ вақт
жисмим
Баҳорга қўналга бўлди...
Вақт менга эмас,
мен Вақтга ғанимат бўлдим,
Севгилим,
Музлаган бармоқларимни
Ҳиссиз лабларингга бос.
Кўзингни кўзлаган нигоҳим
Ой ўроридек қорачингни
ўриб ўтсин.
Жоним!
Кафтингда юрагим нақши.
Ой нурларин тутамлаб олиб
Сочим топаларига қўшиб
Ўриб қўй. Оҳ!
Кўксинг —
Ер нафаси уфурган қучоққа
Ойдек ботсин сочларим.
Соминдан
қақроқ лабларимда
тарсиллаб ёрилсин
бўса изи.
Оппоқ атиргулдек
гулласин улар.
Севгилим — йироқ лаҳзанинг
пир асири.
Бир узун тунда
Пиёлада чойим совуди.
Шамаси тўпланди бир нуқтага.
Узоқ вақт
узун тун —
дунёга тенг бир пиёла чойим
совуди...

* * *

Ёмғирли тун.
Томчилар оҳиста юзим ювар жим,
қолдирмай нам из.
Кўча юзида борар
жим,
онасидан ҳам
қари
қиз...

* * *

Яланғоч даштда
Қариган қуёш
Шикаста нурлари билан
Дарёнинг юзига ажин солади.
Тупроқда туғилган
Ирkit булоқ
Дарёга ҳавас-ла боқади...

ЁЛҒИЗЛИК

Ёмғир.
Шивир-шивир шивирлар,
Асири — ярадор қушчага
Меҳрибон қафас ҳақида...
Сизни кузатмоқ оғир.
Сизни асло келмас кузатгим.
Фақат
Маънос кузатиб қолар
Кўзёшим зарбидан
Синган кипригим...

Истак

Истар эдим ёнимда бўлсанг
Чиқмаган каби ёдимдан асло.

Истар эдим соғиниб яша
Қўмсаган мисол мен сени интиқ.

Истар эдим мен учун бор бўл
Яшаганимдек мен сени дея.

Олқиш

Куннинг авзойи бузуқ
Ғойиб бўлмиш қуёш қайгадир
Чақмоқ чақа бошлади мана.

Талвасага тушди кўк
Тараддудда қолди булутлар
Ва ёмғир қуйди ниҳоят.

Деразалар ёпилди, ёпилди эшик
Кимдир тонг қотар кўчага боқиб
Кимдир титрайди дир-дир.

Ажиб томоша: ичкарида қиш,
Ташқарида эса
Гулдурос қарсак ёғар...

Тун

Тун.
Кезаман ёлғиз.
Бошим узра кўк
Элар қорини.
На бир шарпа тасалли,
На бир шитир таскиндир.
Кўз текканга ўхшайди
Ойга бу кеча.
Тун-қизғанчиқ малак.
Қуёшни ерга кўмиб,
Яширдинг айт
Ул ойни қәён...

Ойна

Қани эди ойнанг бўлсайдим ўша:
Ҳар тонг туриб қараб қўйганинг,
Ёким ёнингда олиб юрганинг.

Қани эди ойнанг бўлсайдим ўша:
Кўзларингга,
Юзларингга,
Лабларингга яқин тутганинг...

Қор

Қор ёғмоқда, раққоса қор,
Тушаётир кўкдан фаришта.
Беҳудамиш чопқилламоқ,
Беҳудамиш қувончим.
Силасам-да бошини,
Сўйиб ҳар қанча,
Кўниколмади у
Қўлим тафтига...

Гўзаллик ифодаси

Гўзаллик — қуролинг сенинг
Ўлдирмоққа шай.

Қийнар мени
Фироқ эмас
Ҳусну жамолинг.

Рухсорингга
Ҳайрон ўзим,
Лол бўлмагай ким.

Таърифингга борми ахир
Лойиқ бир сўз,
Лойиқ ифода.

* * *

Сиз ой бўласиз-у
Ойдин тортмасми юрак
Нигоҳингиздан
Сизни севмай бўлурми ахир

Сиз ҳам чексангиз
Озурдадир жон
Шодлигингиз шод этар мени

Беҳудагами сиздан
Кутганим вафо
Кимга аталмиш меҳру
Муҳаббатингиз

Қувонч этар кўпга сиздан
Менга-чи озор...

* * *

Қизиқ — дединг — бунчалар ғалат
Ёнингда турсамда мен
Айригиқ ҳақда ёниб
Шеърлар ёзсанг сен»

Қизиқ — дединг — бунчалар ғалат
ва яна эрк дея тагин
Шеърлар ёзсанг сен
Яшаб туриб ҳур —
Ўзбекистонда....

* * *

Тун ўтмоқда
Ўтмоқда кеча
Ҳадемай тонг отади
Кун чиқади ҳадемай.

Тонг буюк маррадир
Улкан бир зафар
Кимдир етар тонггача
Етолмас кимдир...

* * *

Тонг отади
Портлайди сукунат
Кириб келар аста кун

Уйқум қочади менинг
Мен қочаман уйқудан
Ёришаркан тонг каби
Тобора шуур

Тонг отади
Уйротар мени
Унинг бу фикри...

* * *

қойил сенга эй ойна қойил
беминнатдир сурат чизмоғинг
моҳирона ўчирмоғинг ҳам...

* * *

айт кимни кўрдинг
шошқалоқсан нега
бунча юрагим...

* * *

кетишингни кутмаган эдим
қайтишингни кутганим кутган...

* * *

кун бўлди: кун бўлди туним
кун бўлди: тун бўлди куним...

* * *

хато қилдинг севиб бир
севмайин икки...

* * *

ёнимда эдинг-ку...
кеча тушимда...

* * *

менга сенга йўл бўлсин?!

* * *

Ўғри каби пойлайман кўзинг...

* * *

дўст тополмадим соядек содиқ
қил ўтмас ҳатто орадан
менга ишониб яшайди соя
мен эса бу юракка...

* * *

туш — навбатдаги ёлғон
айтмасман сени ҳатто сувга ҳам
ўнгимда ухлайди
ул сув париси...

* * *

сиз осмонга бир боқсангиз бас
сояга айланар шуъла
сиз ойнага боқсангиз борми
шуълага айланар соя...

* * *

сен кетдинг
шеър келди
хайр, алвидо!

* * *

айрилиқ
қани энди бунга
кўнса ҳеч юрак...

* * *

ёниб яшамоқни тун
ўргатади ой
ой — тутинган дўстим...

* * *

қор ёғмоқчи
учқунламоқчи
қор каби фикр...

* * *

Шафтолилар жуда кўп эди
узун ва чиройли эди тераклар
раъногуллар ўсарди доим
сенга аталган бир гулмих бор эди

* * *

Болаликнинг софдил ошноси
куюнчак эгаси тунларнинг
бу дунёдан кетдинг-ку ўзинг
ким қўриқлар энди болалигимни

* * *

Кетмайсанми ўлгандан кейин
тураверасанми кўзимда
ётмадингми совуқми тупроқ
қайтишнинг имкони ҳам йўқми.

* * *

Силагим келади бошингни
совуқ экан тош экан йўқлик
кўзларингни силагим келар
совуқ экан йўқ экан йўқлик.

* * *

Муҳаббатнинг кунлари куйди
лабларингдан учмас капалак
қотиб қолди кўзингда япроқ

Муҳаббатнинг сўзлари сўнди
ёққин кунларингни шам этиб
сўзларингни шамдонми этгин

* * *

Қанча кечикасан майса сен
не қонлар тўкилди
не-не одамидан айрилди замин
қанча кечикасан майса сен
ахир бу заминга сендан бошқа ҳеч
дардқаш йўқдир йўқ маслаҳатгўй

Учликлар

1

Дунёга бир гўзал сўзлар келмоқчи
шамол қўл тегизма унинг исмига
сен уни синдириб қўймагин кундуз

2

Сўнги тушларини кўрмоқда булут
эртага энг гўзал майсанинг
илоҳий лабида кўрар ўзини

3

Сенинг овозингни шу қадар
шу қадар сояинган эдимки баҳор
эшитмай қолибман қадамларингни

4

Учиб юрар бир сўзнинг руҳи
лабларингга қўнмайди асло
бошланган дер замоннинг изми

5

Бугун сенинг туғилган кунинг Капалак
мен сенга ўзимнинг энг гўзал мулким —
кўнглим — шамдонимни этурман тортиқ

* * *

Узоқ ҳилпирайди хаёл байроғи
узоқ ҳилпирайди хаёл байроғи
менга эса
қип-қизил олов
ёниб ётган кун керақдир
ям-яшил чидам
Ҳуда-беҳудага байроқлар
қадамаслик учун ҳаётга

Эрк

1

О улуг кунларнинг
улуг кўшиғи
кўнглига беланган улутвор гўдак

2

Сен ҳур кунларимнинг кўзида қолган
суратдан-да ҳурсан
кундан-да ҳурсан

3

О шаҳид аскарнинг сўнги тушида
оламни гулларга буркаган Қуёш

4

Худойим мен сендан ой сўрабманми
қуёш сўрабманми
эрк қўшиғисиз

СОҒИНЧ

Туйғулар

1

Ойнинг оқ сутига
чўмилган туннинг
тушида ўзини излаётган тонг
Ойнинг оқ нурига
беланган туннинг
тушида ўзини излаган қуёш
Ойнинг оқ тушида ўзини кўриб
ранглари оқариб кетган тун

2

Кўнглимни ўқиётган қушча
ининг кўзларимда битгунча
жоним эшигини ёпиб
кел лабимга қўнгил бир нафас

3

Отам қадамлари каби ҳур орзу
унинг кўзларидек нурли оламни
ва унинг бағрида ёруғ туш каби
қолиб кетган болалигимни
сен яна қаерда кўргансан Соғинч

4

Ўзи каби ойдин бу тунда
қайга чопиб борар хотирот

Мен шамолга айландимми?

Нур кўшиққа айландими

Ё

кўшиқ нурга айланиб қолди

тун аёлга айландими

Ё

кўнглим тунга севилиб қолди

Сен ҳавога айландингми ё
ҳаво сенга айланиб қолди
мен шамолга айландимми ё
шамол менга айланиб кетди.

Баҳорда

Гуллар киприк қоқмай
осмонга боқар,
осмонни тўлдириб
учар
эди
қанотлари синиқ қуш
овози.

* * *

Баҳор. Терак баргларин
ҳаловатсиз, ҳаёли,
туйғуларни тўлғотган
шитирлаган нолиши
теваракка таралар,
тагин тўзмир ҳаёли —
азоблар бу тун беор
еллар билан қолиши.

Баҳор. Терак баргларин
салтанати тинтилган,
тагин осмон пойида
туйғулари янчилар —
ёш ва кўркам теракнинг
вужудига интилган
ёмғир ҳирси баргларга
ханжар каби санчилар.

Баҳор. Терак баргларин
шитирлаган нолиши...

Капалак

Ҳовлида хуш ҳавода
кун нурига бўй чўзган,
озоддил турналар-ла
лак-лак фалакка палак
отган гуллар бўйини
тўтиё айлаб кўзга,
қўшиқларин тинглаган
ўйин тушган капалак,
ўйинга ҳам олмайсан
осмонсиялик қаърида
ҳатто бир титроқ шамнинг
қуёш каби ёнишин,
тингламассан ҳув пастак
даразадан нарида
тувакдаги гулларнинг
хонанишин хонишин...

Ўйнаб учар капалак.

* * *

Қайғу кезган,
Бахт сезмаган
бир ўлкада
Шамол эсар.
Дарахтларнинг япроқлари тўкилади.
Харсанглар гунг,
Кўзларида на севинч бор,
на ҳасрат, мунг.
Фақат эсноқ тасавури
Ўйларига уринади —
Дарахтларнинг фарёдлари
Бахтга ўхшаб кўринади.
Шамол эса,
фақат, эсар...

Қирда

Майсалар назарида:
Биз бахтли яшаяпмиз.
Биз бахтли яшаяпмиз майсалар назарида
Майсалар назарида:
Биздан бахтли одам йўқ.
Биздан бахтли одам йўқ майсалар назарида.
Масрур кездик майсаларнинг
ям-яшил назарини...
Бизга кўкламга гўша майсаларнинг назари.

* * *

Кўнглимга йўл топмоқ бўлиб ўқсинма,
йиғлама,
тушун, қанча ожиз бу ирмоқ-кўзёш...
Йўлига ров бўлиб ётар кўксимда
юрак ҳажмича келадиган улкан Тош

Август

Тоғларнинг кўксига суянади кўк.
Хаёлдай сокин
жилганинг машқи суст—
кўклам каби кўм-кўк
ва жимжит жимирлаш
юзиде юзади...
Жилға (ўзандай ўрамыш ҳасратлар)
тип-тиниқ ва ҳолсиз осмонни кузатиб,
ўйлар: «Ўйлар осмоннинг туби...
ў, баҳор, ишқ каби сачратар —
танини тошларга уради жилға,
гулларнинг юзиде жилганинг тани...
Бутун олам муштоқ — кўк буни илғаб,
гулдирос ва шаррос куйлаганида...
Баҳорги шарқираб ўйнашлар қани!»

Осмон кексанинг ақлидай тиниқ
ва яна... ва яна... ва яна...
(наҳот шул мўйсафид кўкламги оқин?)
тоғларнинг кўксига ҳолсиз суянар...
Баҳорни туш кўриб ичи қизиган
тош каби
жонга
жимирлайди хаёлдай сокин.
Август.

* * *

Ёмғир ёғар
Қулоқларга қочиб киради
шитирлаб, ёмғирда ивиб кетган
бир Товуш.

Чумоли ҳақида шеър

Донсиз кетаётган Чумоли
Мақтанчоқ бўлади:
«Ер шарини юмалатиб кетаяпман»,
Деб ўйлайди у.

Ихтиро

Мен «йўқ» дан «қўй» қилдим,
«йўқ» сўзини тескари ўқиб.

«Овсар» — «расво» бўлди.

«Нодон» эса ...
Барибир «нодон»лигича қолди.

Лаҳза

Бу кун
Тап-тақир кечди
На соатнинг ўтаётгани билинади
На куннинг
На ойнинг
На йилнинг

Бу туш эмас
Хаёл лаҳзаси эди
Мен томоша этаётган эдим
Қайта-қайта фикрларимни

* * *

Хонам ичра капалак шаклида
учиб юрар мен излаган ранг
Ёзув усталимга қўнар
китобларга қўнар
нега истаса шунга қўнар
Тус ҳақида бирон фикрга келсанг
яна ўзгарар капалак

Хонам ичра капалак каби
жилоланиб учиб юрар
Мен йўқотган ранг

Тушкун одамга

Мана шу япроқдаги яшил тилчалар
япроқлардир
Бошқа гапнинг нима кераги бор
Нимадан пайдо бўлганини билади япроқ.
— Бу эса япроқнинг гуллаган пайтидир
Бошқа гапнинг нима кераги бор...

Сиз кузни биласиз
Лекин жим бўлинг
Бошингизга уринг кузингизни
Токи шу япроқ сарғайиб тўкилмагунича
Сукут сақланг, жим бўлинг!?
Барибир қўлингиздан келмас ҳеч нарса!

* * *

Бир тоғ бор ўтолмайсан
Қаттиқ зерикасан кечаётиб
Иккинчи чўққи кўринар кейин
Зерикиш ҳам етмайди энди...

Кейин сенинг юртинг бошланар
Вақт ўтмас эмиш у ерда

* * *

Баҳор бошланди
Энди туми билан дарахтлар
қичқириб чиқади...
Ернинг юраги гупиллаб урар
Ҳаяжон-ла унган майсани
Сонсиз оёқлар босқиладилар
Сукут сақлаб турган қизалдоқ
Қизил рангда йиллаб юборди
Одамлар томоша қилдилар
Учишни унутган қушларни...

Баҳор бошланди

* * *

Шаффоф сувда
кумушдай ялтираб
ўйнамоқда балиқлар
Мен қўлимни тижаман сувга
Биттасини қўлимга олиб
томоша этаману
яна қўйиб юбораман

Ҳайқиш ўрнига менга қараб интилар
балиқлар...

Лавҳа

Кўзларим учиб борар
Мен эса йўқман
Фақат кўзлар учар

Ўттиз даража совуқ
Одамлар этикларини бир-бирига уриб
автобус кутмоқдалар
Ўттиз даража совуқ

Мен ҳис этмаяпман
Мен тушунмаяпман

...музлаб қолган дарахт шохларининг
орасидан, қаердандир юқоридан
кўзларим учиб борар
ҳеч ким кўрмаяпти парвоздаги кўзларни

* * *

Кимларга бахт тилай,
Кимларга бахтсизлик...
Бир эзгу сўзим бор эди-ку
менинг,

Кимни ҳурмат қилай
Ва кимга аксини
Бир эзгу сўзим бор эди-ку
менинг...

Биргина сўзим бор ҳаммага етмас
Бесафар ўтмоқда кунларим менинг
Папиродай тутаб тугаяпман мен...

Кўклам этюди

Автобусда кетаркан
Мен ҳаммасини кўриб кетаяпман
Саноқсиз кўзларга қараб
Қарамагандай кетяпман
Автобус деразасини очиб
Тўйиб-тўйиб қараб кетяпман...
Анави югураётган болани
Енгил кийинган қизни,
деразадан қараб
ҳеч нарсани кўрмай кетаётган қизни
Ҳаммасини кўриб кетяпман
Автобусда кетаркан
Мен ҳеч нарса кўрмай кетяпман

* * *

Кўзларимни тундан яшириб
Кетиб бормоқдаман
Киприкларимнинг намлари аро
Порлаб кўринар юлдуз

Кўзларимни тундан яшириб
Кетиб бормоқдаман
Бу йўлимдан қайтмасман асло
Балки мени ўлим қайтарар...

Тун елкандир
Кўзёшим шамол
Қайтишим малолдир
қайтишим малол.

Фикр ҳақида икки шеър

1

Қанча вақтимни олди бу фикр
Ва у қанча жой эгаллади
Ўзим сизгаётган ерларда
Қолсанг бўлар эди-ку
Ҳеч бўлмаса мени ухлатгунча
Турсанг бўларди-ку ахир эгаллаб
Менинг дардим турган жойни

Қанча вақтимни олди бу сабр
Аслида кўнаверсам бўлар экан-ку
Яшаб бўлмас экан тўсқинликларсиз...

2

Бир йиртқич ҳайвондек
Рухимни тилкалади у
Ухладим тушимга кирди ҳайвонлар
Биламан сенсиз яшай оламан
Лекин сен мени эдинг тириклай

Вақтимни қайтариб бердилар
Илма-тешик бўлкетган вақтимни
Мен уни ишлата олмадим.

* * *

...Барибир
Бир куни
Кўзларинг чақириб олади мени...

Парилар сочингни ўрар майдалаб,
Ҳумо хаёл сурар тилагимизда.
Кўксимиз тоғ бўлиб ўсар қайтадан,
Оҳулар югурар юрагимизда.

Тунлар ўзи учун топиб олар ранг,
Ёмғирлар май бўлиб ёғади фақат.
Менинг юрагимда бошланади тонг,
Сенинг кўзларингда бошланар шафақ.

Сен ҳақингда унутилмас қўшиқ

Ой — менинг қизим...
Ҳар тун бошимда
Онасин сўроқлаб йиғлайди сим...сим...
Унинг кўзларига қаролмай
Мен яна...
Қайтарарман ҳар кунги гапим:
— Онанг ўлган, қизим,
Онанг ўлган, қизим...

* * *

Тун ҳеч қандай узун эмас,
Тун фақат кенг, кундуздан ҳам кенг.

Сукунат эса, узун.
Шу қадар чўзилган, шу қадар ингичка
Ҳар қандай товуш
Чиқиб юролмайдди унинг устидан!..

* * *

Тун бўйи излайман кундузни...
Хазонлар таъкидлаб йиғлайди
Менинг-да, ўткинчи эканим,
Мен эса соғиниб кетаман!
Соғинчим шу қадар узунки,
Ҳатто, унутаман
Унинг ортида ким борлигини.

Тун бўйи излайман...

Паришонлик

... Ё тун бу, ёки у ҳам йўқ.
Яна, ёки менинг кўзларим юмуқ.

Ё сукунат ҳозир, ё бор бир жаранг,
Яна, балки, менинг қулоғим гаранг...

Мансур азоб

Эски дафтаримни варақлаганда
Чиқиб қолар йиртиқ суратинг.
Фақат кўзлар қолган, кўзларинг
Ҳалиям ўзининг ихтиёрида.
Агар қарасам
Маъюсгина кўзлар
Ҳозир қарагандек бўлади менга,
Базўр жилмайгандек кўрсатиб ўзин

Олиб қочадигандек бўлаверади...
Кейин йиғлайди...

Олис хотиралар нашъасин тотган
Эски дафтаримни варақлаганда
Чиқиб қолаверади суратинг.
Ҳар гал... кўрқаман термулишдан,
Ҳар гал ўтинаман,
Нигоҳингни уз мендан, Сурат,
Ёпиб қўяй эски дафтарни!
Мен сенга ачиниб кетаман,
Мен дафтарни ёгганимдан сўнг...
Кимга қараб қолар суратинг?

...Билсайдинг нақадар оғирлигини
Сенинг суратингга боқмай қўйишим,
Нақадар оғирлигини билсайдинг
Сенинг суратингга қарашимнинг ҳам!..
Эски дафтаримни варақлаганда...

* * *

Сочлари тўзиган дарахт
Нафасимга қараб йиғлайди
Қон шимаётган зах —
Менинг юрагим.

Капалак чангида камалак ранги,
Яқинлашиб келаётган
Ҳайратнинг жаранги —
Менинг юрагим...

* * *

1.

1

...Қишлоқ сўқмоғини туш кўрар руҳим.
Етим сатрларин саралар хаёл,
Юрагимни ёйиб қўяман тунга...

2

Тун — хазонга айланган кундуз,
Нақадар севсам ҳам мен уни
Олиб қололмайман ўлимдан...

3

Кечалар куйчиси — сукунат бедор,
Сирли махфий эртақ сўйлайди.
Муסיқа тарайди бир ёлғиз аёл...

2.

1

Орзулар куйимга тушади.
Рангсизликнинг рангидай ранглар
Армонимни безайди азоб...

2

Дилимга гапиришни ўргатяпман,
Ҳавасим савалар Робинзон,
Пешонамда хивич изи — камалак...

3

Бўғзимда тўлқинлар талашган сир,
Йўлимни тўсади соддадил гуллар
Кўчадан ўтишга уяламан... баҳорда...

* * *

Унутиб қўйишдан қўрқаман сени,
Уяпаман эсласам агар.

Менга ширин умр берилган
Шу ҳолатлар ораси қадар...

Ҳаёт қадар саросимада!...

Ёмғирда

Дарахтлар — нилуфар,
Тўлғонади сувнинг остида.
Уйлар — харсанг,
Уйлар — тешик гор.
Балиқлар ухлаган горларда.
Тўлқин — эпкин — насим,
Толим, толим, толим сув —
Бўйига, энига шабода...
Мен бедор балиқман бу тунда —
Тонг олдидан
Сув юзига чиқишни
Истаган балиқ...

* * *

Сукунат.
Тунлар машҳур қилган чигиртка куйлар
Ўтаётган умр кўшигин.
(Ҳали очик жой кўп сукутда)

Шамол — дайди беҳис оҳанглар
...Узил-кесил.
Унут баҳорларнинг безовта ёди
(Ҳали очик жой кўп сукутда)

Сукунат.
Сойнинг синиқ қўшиғи...
Бир йигитнинг онасидан яширган йиғиси
Ва осилиб мунглабнинг барига
Ҳазингина йиғлаётган хазонлар...
(Атроф эса ҳали жуда кенг,
Ҳали очиқ жой кўп сукутда
Олис овозларни ютинар
Ёлғизликдан ортиб қолган жой).

Бунча шамол эсди сўз аро

* * *

сен тонг бўлиб уйғонолмадинг
тун бўлиб мен кўз юмолмадим...

Х.Ф.ХХI аср

Аср тийра тортди. Шом — ғариб
ҳали юлдузлардан асар йўқ
мен ТОНГларни кетдим ахтариб...

пайпаслашим керак бу тунни
тиниқ тортгунича кўзларим
ёруғ тушгунича инимга...

оқаргунча дунёнинг сочи
тозаргунча юраги буткул
аритгунча ўзидан тунни

унгача кўз юмишим мушкул.
Сен ҳам ҳеч бўлмаса тин ол
кел, кўзларим устига эгил...

кийиб олгин мени — юпунни...

* * *

Бир вужуд руҳ бердинг, бир қалб ҳиссиёт,
Тахайюл бердинг сен менга бир шуур,

Бир нафас уҳ бердинг, бир ўлим ҳаёт,
Ва кўзим гулхани — бир қорачиқ нур.

Бир забон сўз бердинг, бир қалб ҳиссиёт,
Бир юрак изтироб этдинг иноят.
Бир калом ифода буюрдинг, илло —
Сенинг қаламинг-ла битилган оят.

Ва субҳ бердинг сен битта шафақда
Ва шомни йўлладинг унга ниҳоят.
Бир дўзах азобни этгансан ваъда
Яна бергувчи Сен бир жаннат роҳат.
Бир вужуд руҳ бердинг...

* * *

Шабистон — азалнинг ҳарами, азизам,
Азизам, сукунат — илоҳнинг сасидир.
Гулларга шунчаки қарама, азизам,
Гуллар капалакнинг қобирғасидир.

Уфунат уфурган ифорлар бир тоза,
Бир тоза ифорлар уфурар уфунат.
Сен бундай уфурма, уф урма, азизам,
Гуллар кам биз каби юпун де, юпун, айт.

Шу сўзлар ортидан йиғласанг майлига,
Майлига кулсанг-да, гарчи бу оғир гам.
Фақат менга бундай қарама, азизам,
Капалак эмасман, гул эмас қобиргам...

* * *

Уйғондим — рўёлар яна таъбирсиз,
Яна юрагимда ғариб бўм-бўшлиқ.
Ухладим бешиксиз ҳамда қабрсиз
Муаллақ вужудим устимга тушди...

Мен бало тоғидан кўчган энг сўнгги
Тамал тошларининг ҳис этдим вазнин.
Жарга қулаётган одамдай енгил
Дорга тикилган бош сингари вазмин.

Бемозор арвоҳдай изғидим дайди,
Эгнимда яланғоч туннинг кафани.
Билмадим борарга манзилим қайда,
Қайси қоронгулик — менинг ватаним...

Ахир мен қасаммас, шароб ичдим-ку,
Мана, кўз ёшларим ўхшайди майга.
Дунёни орқалаб кетмас эдим-ку,
Ўлимни орқалаб боряпман қайга...

* * *

Бунча шамол эсди сўз аро,
Бунча узун нафас ўтилди.
Айтилмасдан тунлари қаро
Ғамлар бугун ичга ютилди.
Бунча омир ҳаводан сўлиш,
Насимларим, сиз йўқсиз ахир.
Бунча узоқ чўзилди ўлиш,
Яшаш эса шунчалик тахир...
Кўзларимга тортилган милдан
Олам буткул сиёҳ рангида.
Сўзлар учиб бормоқда дилдан,
Кўмилмоқда унут чангида...
Тўкилмоқда яшил баргларим
Умидларим чил-чил синмоқда.
Юрагимда шеърнинг марглари,
Ичимдаги товуш тинмоқда...
Сўз йўқ, демак, чора ҳам йўқдир
Туйғуларнинг буткул таркига.
Кўнгил на оч ва на-да тўқдир,
Юрак буткул азоб ғарқида...

Қизғалдоқ

Қизғалдоққа элангим келди,
Ўлиб қолса бўлади сенсиз.
Самарқандда қизғалдоқлар кўп.

Ҳу-ув узоқда, Қарши йўлида
Шундоққина тоғ этагида
Қизғалдоқлар ичида бир қиз.

Вақти йўқдир мени эшлашга
Маъсум қизғалдоқлар ичида
Кўзларида Ҳайрат суврати.

Қизғалдоққа кўмилгим келди,
Ҳайратингга чўмилгим келди,
Қизғалдоққа айланган гўзап!

Илтижо

Илғаб бораётир мени фасллар,
Киргиси келмайди кўйнимга.
Бугун эса Наврўз,
Умидворман ҳарқалай ундан.

Бир шеър сўровдим она — Қуёшдан,
Хазонлар олиб кетиб қолибди,
Қорлар сингдириб юборган Ерга,
Сен мени алдама, Наврўз.

Чўмилмоқ истовдим камалакрангга,
Ёмғир ювиб кетди рангларни.

Совуқ қотган тиланчидай қалтироқдаман,
Иситиб қўясан-а, Наврўз.

* * *

Мен соат тақишни ёмон кўраман,
Биламан, бу учун кечирмайди Вақт.
Шундандир орқада қолаётганим,
— Кечирасиз, соатингиз неччи бўлди?

Мен соат сўрашни яхши кўраман,
Гарчи ҳеч қизиги бўлмаса ҳам-да,
Худди бир нарсага шошаётгандай,
Худди кечикаётгандай бахтнинг келиши:
— Кечирасиз, соатингиз неччи бўлди?

Мен Вақтга ачинмай қўяман гоҳо,
Хафа бўлиб кетаман гоҳида ундан.
У эса қочгани қочган, қочгани қочган,
— Кечирасиз, соатингиз неччи бўлди?

Барибир бир куни етаман унга,
Ахир унга буюрилган мен-ла учрашмоқ,
Шунда бир-биримизга сингиб кетамиз.
О, билмадим бу қачон, билмадим, қачон?
— Кечирасиз, соатингиз неччи бўлди?

* * *

Дил уйи вайрона, чодирим йиртиқ,
Кўзу қош ҳайрона, қўлларим интиқ.
Аёлим саргардон, сиздирмади Ер,
Ҳолимни бир сўр.

Дарахти оввора фасллар билан,
Шоҳлари фаввора, илдизи илон.
Эгнимга илгани етти қават тўр,
Ҳолимни бир сўр.

Мен сенга етмадим, қайларга етдим?
Лек ҳали йитмадим, хаёлни йиртдим.
Юлдузинг маёғим, кетмоқдаман, кўр,
Ҳолимни бир сўр.

* * *

Қўйиб бергин, пишайин гартак,
Суяқларим қовжираб кетсин,
Ҳил-ҳил пишсин айниқса юрак.

Сўнг совутиб олгин шамолга —
Учиб кетсин қора дудларим,
Ўчиб кетсин яра-ёдларим.

Қийма-қийма қилгин тилимни,
Тилиб-тилиб ташла дилимни,
Итга ташла, майли кўзимни.
Шундаям кам, жудаям кам, кам,
Ҳали етиб келмадим бунга,
Қўйиб бергин, пишайин гартак.

* * *

Саратон
Қулоқни тешгудай чириллоқ — чирр-чирр —
Нўхат юлаётир бир тўда қиз.
Ўзини бозорга солар шабада,
Саратон сабилдир, саратон сабил.

Шаҳарда хиёбон ичида бир тўп —
Зерикиб кетишар зерикишлардан.
Теварак кўзингда айланар гир-гир,
Саратон сабилдир, саратон сабил.

Мен ва сен, сен ва у, у ва мен — гаранг,
Лоҳасмиз, бехосмиз, бешамол, бедил.
Томирлар шишинар, тортишар таранг,
Саратон сабилдир, саратон сабил.

Ҳамма бир-бирини ёмон кўради —
Нафратлар пишади иссиқда ҳил-ҳил.
Менинг қайларгадир кетгим келади,
Саратон сабилдир, саратон сабил.

* * *

Фақат йиғлаш мумкин сенинг ҳолингга,
Орзулардан чарчаган гариб.
Фақат йиғлаш мумкин сенинг ҳолингга,
Ўқирмай, ёқангни йиртмайин.
Фақат йиғлаш мумкин сенинг ҳолингга,
Йиғлашни орзу қилган бечора.

* * *

Сен қабрсан,
ҳар куни
ўлимни эслагандай эспайман сени.
Сен тобора чуқурлашиб бораяпсан,
билмайман
қачон кўмилишимни Сенга.

Теорема

Шовқинда ҳаёт бор —
қутбли ҳаёт.
Ҳаётда шовқин бор —
қутбсиз шовқин.
Ўртада ўлим бор —
шовқинсиз ўлим.
Ўлимда ҳаёт бор —
қутбсиз ҳаёт.

Ҳолат

Бундай қайсар шамол қайда бор,
Қоп-қоронғу бунчалар кундуз.
Қайга шошаяпти одамлар,
Бунча омир қўпол қадамлар.

Нега ҳечам синмас дераза,
Бунча безбет бўлмаса ойна.
Шовқин билан тўла-я шаҳар,
Бунча ўлик бўлмаса саҳар.

Мунча қаттиқ манави стол,
Мунча хира манави кўзгу.
Бунча хунук бўлмаса юзим,
Бунча жирканч бўлмасам ўзим.

ОЙДИННИСО

* * *

Мен — осмонсиз яралган булут,
Шамолнинг севимли эрмаги.
Ҳар ерга тўкилиб-тўкилиб,
Бугун ёмғирим ҳам тугади.

Мен осмонсиз... Шамол эрмаги,
Умрим бўйи осмон изладим.
Кўлмакларда аксин кўргали,
Дунёни чўктириб бўзладим.

Мен — осмонсиз яралган булут.

* * *

Сен бунчалар улкансан, она,
Туш кўрайин десам
кўзларимга сиғмайсан,
Хаёлларим қучиб ололмаяпти сени.
Ҳатто шеъримдан ҳам
ортиб қоляпсан, мана.
Ё мен кичрайиб кетдимми, она?!

* * *

Олтинчи қават...
Уйғонмоқда уйқудан
юралган энг яқин дераза
Яқинки,
Кўзини очаётиб
туртиб юборади юракни.
Ва тагин

Кимлигин англамай
силкиниб чиқади хайрлашувга
кўзларига тортилган парда.

* * *

Юракдан гапираман!
Камлик қияпти битта ҳаётим.
Мабодо иложи бўлганда,
Икки бор яшаш ҳам етмасди.
Ахир мен...
Бугун шу даврада
тилнинг эмас,
юракнинг эмас
тингладим бошларнинг нутқини.
Ҳавасланиб кетдим
Сўқланиб кетдим
Севишдан чарчаган бошларга.

* * *

Мени бу ерларга бошлаб келган йўл,
Йиғлайсанми айт?
Қўлларимни эслайсанми айт?
Баданлари силаниб яйраган эшик,
Баданлари силаниб чарчаган эшик,
Ўзга тутқичларга кетсам ярашиб.
Титраб кетяпти сўнгаларимей,
Қақраб кетяпти юракларимей,
Вужудимда увлаган шамол,
Мени қўйиб юбор.
Сиз бунчалар бахтга тўлиб кетгансиз,
Ортимдан термулган сўқмоқлар,
Олдимдан термулган сўқмоқлар,
Сўқмоқларда ўзидан паналаб
Ўрмалаётган гуноҳлар,
Сиз бунчалар бахтга тўлиб кетгансиз.
Йиғлайсизми кетсам сиздан адашиб?

* * *

Тоғдек ҳасратимни қучоқлаб,
Орқалаб зил изтиробимни.
Охири ўзимни ардоқлаб,
Олганча ўзимнинг ёнимни.
Ҳаммангизни ташлаб кетмоқчи эдим,
Топилмади ҳеч ким.

* * *

Тирнама, азизим,
Юпқалашиб бормоқда кўксим.
Унинг остидаги юракни
Фақат ўзим кўрмоқ истайман,
Ўзим.

* * *

Тонг эртароқ отдими, дейман.
Осмон қуёш излаб оввора,
Ой қаерга беркинишни билмай
таажоубда.

Туни бўйи бадор кезган
сукунат
чўзилиб ётибди уйқуни кутиб.
Қайсидир бурчақда ором олаяпти
туни билан юмуқ кўзларга
куни билан очиқ кўзларга
хизмат қилиб чарчаган уйқу.
Кўзларинг тингудек оқдир бу йўллар
бошинг айлангудек эгри.
Ойдин кеча эмас,
оппоқ қор эмас,
Оғриқли хотира оқ қилган уни.

Юзига оёқ босиш анчайин қийин,
Изингни қонатар оғир хўрсиниқ.
Аммо оёғингни олиб қочганинг сайин
Кетаверасан ўксиниб.

* * *

Ернинг устида саратон,
Ернинг устида изғирин,
ёмғир, шамол, тун ва кун —
энг катта шовқин.
Ернинг ости эса...
Сокин
со-кин
сок-ин-н
Истаганча илдиз отишинг мумкин.

* * *

Айтиб бўладими,
мўлтираб термулаётган манов мусича
юзингга чанг солса тўсатдан.
Хўрланиб ўрганган у япроқ
гуллаб юборса
кузнинг раъйига қарамай.
Сен қанотларини синдириб қўйган
Идрок
отилиб чиқса энг чуқур қаватдан.
Айтиб бўладими сен ҳам бир куни
тўғри йўлинг ҳаққи бўлсанг пушаймон.

Ҳозирча буларни айтиб бўлмайди.

* * *

Баҳор ҳаммасига қўл силтаб
кетмоқчи бўлди,
Қўлидан тўкилиб кетди гуллари.
Бечора!
Аввалгидан баттар алами келди —
Орқасидан қип-яланғоч эргашди
қўллари.

* * *

Мен асли
сен ўйлагандек,
куз эмас, баҳорман.
Сарғайган юзларим
Шунчаки...
соябон.
Кунда қиздираман,
тунда сугораман
ўсади юрак.
Ҳали бир кун
Гуллаб бермоғи керак.

О, йў-ўқ,
сен ўйлагандек баҳормас,
ўзгача баҳорман.
Қайтсам,
қишнинг ортидан эмас,
ўзимга эргашиб қайтарман.
На куз бор,
на баҳор,
фаслсиз қолади юрагинг.
Муродга ҳам етмай,
дунёдан ҳам кетмай,
Асло тугамайди эртагинг.

* * *

Нега кўзларимга қарамайсиз
ахир
Киприкларингизда
қалқиб тургани келаман
кўтариб Ерни
учаётган бошим кўксингизга
қўнар экан
майсалар тебранишида оқаётган
кўзларимга нега қарамайсиз
ахир
Қорачўғларингизда
ўзимни кўргани келаман
оёқларимга боламдай ёпишган
дунёни судраб...
нега кўзларимга қарамайсиз...

Сиз

I. Бирма бир қадам ташлаб
юрагимдан ўтасиз —
Кўчамдан ўтаётиб...

II. Сиз сочларим силайсиз,
Бегим,
Мен дилингни...

III. Юраклар кўпкарисида
Тортқиланар кўнглим
улоқдек
Чавандозим,
Қачон келасиз?!

* * *

Тонгдан юлиб олдим қуёшни,
итқитаман юлдуз — кўз ёшни,
кўксимда офтоб куяр — қон...

Кўнглимда зардоб соғинч — армон...

Тундан тортиб олдим ҳилолни,
У кўксимда энди ол-олдир,
Ҳаёт нима !? Қақшашми зор-зор...

Ёшим томар... Юрак — ёмғирзор...

Ой меники, меники қуёш,
Ойим, қуёшим ҳам ўксинар,
она, сени соғинди улар!

Она, сени соғинди улар...

Сен

1.

Томоша қияпти йўловчилар
Деразанга
Осиб қўйилган кўзларимни

2.

Менинг хонам совуқ, пальтом юлқа,
Сенинг қайноқ юрагингни ёпиниб
Жон сақлайман қишда

3.

Деразам музга қопланган,
Исминг ёздим унга
Ва дунёни томоша қила бошладим

* * *

Сувлар олиб қочади кўзимни
умримни
ўйнайди Ой нури
осилиб қоламан туйғуларимга
нафас олаётган ёнимда Тунми?
Яшаш
дарахт шитиридек шунчаки
телефон овозига суяниш
Фақат
менга бахт бермоқчи бўласиз
қўлларингиз шунча узунми!?

* * *

Қайга кетмай
кўзларини қадайдди осмон
бундаги еллар
Ўйинга тушади елкапаримда

Узилган япроқлар
қитиқлаб ётади оёқларимни

Сиз

узоқдан қарайсиз менга
Қотиб
суратга айланар дунё
кўксимга қўниб ўтган
лаҳзалик нафас
сугуриб кетади жонимни
Ҳозир қуёш қулайди
ва ҳаммаси тугайди
Сиз узоқда қоласиз энди...

Сен

Сен — юрагимни икки ёртига
бўлиб қоқ ўртасидан ўсиб чиққан
тошсан. Кўкка кўтарилгани қўймаган,
ерга киргизиб юбораётган оғирликсан.
Илдизларинг юрагимга шу қадар чирмашганки,
Сени юлиб ташламоқ бўлсам, юрагим-да юлингай.
Йўқ, сени яхши кўраман деяётганим йўқ.
Сен шунчаки... Юрагимда юксан!

* * *

Чопдим кўксингга кўмилган юрак
мурдапарига туртина-туртина...
Бахт замини осмонида эдик Мен сени суя-суя,
Сен қалбим ея-ея. Бердим борим сенга,
йўғим сенга, кўзларингдан қабр бер менга!

* * *

Бўм-бўш ҳовучларим сен-Сукунатдан
Бир томчигина севги тиланди.
Сенда севги кў-ўп эди. Ҳаммага улашдинг.
Мендан қизғандинг-а?!
Бўм-бўш ҳовучларим...

Қора кўзинг

Тун. Деразадан менга тикилиб турган қора кўзингдан ийма-
ниб чойшабга ўранаман. Кўзларингга кўринмаслик учун чироқ-
ни ўчираман. Кўзинг хонамга кириб олади. Кўзларингни кўрмас-
лик учун кўзимни юмаман. Кўзинг кўзларимга кириб олади.

— Уф, — дейман. Хонам куйиб кетади. Кўзларингдан уя
ламан... Яширинаман. Аммо!!! Юрагим тўлғона, сочларим
чўлғона, вужудим ўртана, юзларим ёна сенинг қора кўзларинг
оғушида беҳол тонг оттираман.

Тонг — Даҳшат! Кўзларингни йўқотиб қўдим...

Силсила

Нигоҳимда ям-яшил дунё
Кўринмайди еру осмони
Оппоқ гуллар қийғос очилган

Оқара бошлайди қорачиқларим
Парқудай ёйилар таниш товушлар
Тўкилиб кетади эски Хотира

* * *

Сен ва Мен
Сукунатни севаяпмиз
жим...
Бармоқлар шивирин
тинглаймиз яна
Ва менга тутасан
Шафақранг Кўзгу
Ишққа айланади
дунёлар бари
Бахтнинг сувратини
чиза бошлайман
Узоқлаша бошлар
Таниш товушлар
Қаттиқроқ қучаман
Қорачиқларим

* * *

Рангларга кўчади
Дардларим
Феруза, гулоби, оқ, сариқ
Тўлган ой тўлғоми сингари
Оҳимда тўлғонар
Телба Ишқ
Рангларга кўмилиб
Кетаман
Ишқ мендан тонмайди,
Тонмайди
Бинафша атрига
Маст Юрак
Ранглардай тўкилиб
Кетаман!

* * *

Кулгуга бегона
ганимлар
уринар устимдан
кулмоққа
Жаранглаб кетади
Овозим

* * *

Совуқ хона...
Жунжикади ҳатто Қородам
Деворлари етмиш қават муз
Тишида бардошни
тишлаб яшайди
Юрак шаклидаги
Икки Тош ҳиссиз.

* * *

Кўп эслашди
Кўп соғинишди
Яқин бўлди
олис масофа
Эссиз, – дея
кўп куйинишди
Тошгуллар ўрнида
унди Меҳригул
Оғичлаб йиғлашди
Армонларимни
Ўлимимдан
Сўнг...

* * *

Чумоли у-ёқдан бу-ёққа юрар
Оёғи дунёнинг кўзларин очар:
Эй, дунё! Бағринг кенг
Кўкрагинг баланд
Ногорангда ўйнар
Бу она замин
Лек сенга ачинаман
Гарчи бир заррангга
Келмасам-да тенг
Оқни – оқ кўраман
Қорани – қора!

* * *

Жисмпараст хонада
юрак куйди
Куйди юрак.
Мотамсаро тун қўйнида
Ҳилол куйди
Куйди Ҳилол!

* * *

Рангин дунё
ранго-ранг дунё
Ичганга ўхшайсан
Менинг руҳимни
ёки адашдимми?
Ранги-рўйинги
ўнрадиммикан
аслида ўзим.

* * *

Нега?
Тилсиз яшашим керак,
Руҳ бўтилса, чиркин бу уйда.
Нега тилим тишлашим керак?!
Юрагимни гажиса итлар

* * *

Тун ёришмоқда
Сукунат бағрини
йиртар бир овоз.
Олис болаликка
ёки қишлоққа
қайтгандай сояичлар
узилар бир-бир
Тонг отмоқда
Эшитилар
бўғиқ бир овоз
Қора шарпаларга
тушади кўзим
деворда ўйнайди
пичоқ сояси
Ўлимга тик боқиб
турар ҳайнаҳой
Эгаси гаровга
пуллаган хўроз.

* * *

Тавба...
Қип-қизил шафақданми?
Қўлларим бўялган,
Қип-қизил қонга.
Ёраб, юрагимни
Бериб қўйибман,
Мени бўғизлаган
Қотил Кўнгилга.

* * *

Сенсиз адашиб кетдим
руҳлари синиқ
Умид дунёсидан
қувилган
Ўзига-да бегона
номаълум кўзларга.

МУАЛЛИФЛАР ҲАҚИДА МАЪЛУМОТ

АБДУВАЛИ ҚУТЕЙДИН 1960 йилда Қашқадарё вилоятининг Қарши шаҳрида туғилган. Ўзбекистон Миллий университети журналистика факултетини тугатган. Унинг «Найсон», «Ҳумо», «Бахтли йил», «Сен ва сен ҳақингда», «Хаёл кечаси» шеърӣ китоблари нашр этилган. Шеърлари рус, француз, қозоқ, тожик тилларига таржима қилинган.

ШАМШОД АБДУЛЛАЕВ Фарғона вилоятининг Чек-Шура маҳалласида туғилган. Шеърлари «Поэзия и Ферғана» баёзида ёруғлик юзини кўрган.

БАҲРОМ РЎЗИМУҲАММАД 1961 йилда Хоразм вилоятининг Шовот туманида туғилган. Ўзбекистон Миллий университети журналистика факултетини тугатган. «Товушсиз қадам», «Теракка яқин юлдуз», «Икки нур», «Давсаман», «Тинч гуллайдиган дарахт», «Кундуз сарҳадлари» шеърӣ китобларининг муаллифи. Шунингдек, шеърлари турк, ҳинд, немис, француз, рус, туркман, қорақалпоқ тилларига таржима қилинган.

АЗИЗ САИД 1961 йилда Душанбе шаҳрида таваллуд топган. Ўзбекистон Миллий университети журналистика факултетини тавомлаган. «Чилтор», «Дили қани бедилнинг», «Ғойибдан дўст билан суҳбатлар» китобларининг муаллифи. Шеърлари рус, француз, болгар, поляк тилларига таржима қилинган.

РАУФ СУБҲОН 1959 йилда Самарқанд вилоятининг Иштихон туманида туғилган. «Афсонанинг давоми», «Тадриж» китобларининг муаллифи.

БОЛТАБОЙ БЕКМАТОВ Туркменистон Республикасининг Мойлижангал қишлоғида таваллуд топган. 1992 йилда Москвадаги М.Горький номи Адабиёт институтини тугаллаган. «Алвон учқунлар», «Сени кўргим кепади», рус тилида «Цветок в хрустальной вазе» шеърӣ китоблари чиққан. Шовот туманида яшайди.

ЛАРИСА ДАБИЖА Украинада туғилган. Туркий қавмга мансуб мусаввир, шоира. «Меҳнат» нашриётида хизмат қилган. Айни вақтда эркин ижодкор. Шеърлари «Звезда Востока», «Ёшлик» журналларида, «Молодость» алманахида ёруғлик юзини кўрган.

ФАХРИЁР 1963 йилда Навоий вилояти, Хатирчи туманидаги Сангижумон қишлоғида таваллуд топган. 1988 йилда Самарқанд Давлат университетини, 1994 йилда эса Ҳиндистондаги Нью Дехли Оммавий ахборот воситалари институтини тамомлаган. «Дарднинг шакли», «Аёлғу» китобларининг муаллифи.

УЛУҒБЕК ҲАМДАМ 1968 йилда Андижонда туғилган. 1997 йилда «Ўттизинчи йиллар ўзбек шеърлятида «соф лирика» муаммоси» мавзусида номзодлик диссертациясини ҳимоя қилган.

«Мувозанат» романи, «Ёлғизлик» қисса ва ҳикоялар тўплами, «Тангрига элтувчи исён» шеърлий китоби босмадан чиққан. Жамолiddин Румийнинг «Ичингдаги ичингдадир» рисоласини туркчадан ўзбекчаштирган.

ЖАББОР ЭШОНҚУЛ 1966 йилда Қашқадарё вилоятининг Қамашли туманида таваллуд топган. 1996 йилда «Ўзбек фольклорини дев образи ва унинг бадиий талқини» мавзусида номзодлик диссертациясини ҳимоя қилган. «Фольклор: образ ва талқин» китобининг муаллифи. Шеърлий туркумлари «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасида эълон қилинган.

ХАЙРУЛЛО ФАЙЗ 1970 йилда Хўжаанда туғилган. Ўзбекистон Миллий университети журналистика факултетини тамомлаган. Би-Би-Си радиосида — Лондонда ишлайди.

ГЎЗАЛ БЕГИМ Хоразм вилоятининг Қўшкўтюр туманида туғилган. Ўзбекистон Миллий университетини тамомлаб бир неча йил мамлакат радиосида хизмат қилди. Айни вақтда Москва шаҳрида яшамоқда.

Шоиранинг «Сукунат жаранги», «Учаётган япроқ сояси» номли шеърлий китоблари чиққан.

ФАРҲОД АРЗИЕВ 1975 йилда Навоий вилояти, Нурота туманида туғилган. Ўзбекистон Миллий университетини, Ҳиндистон Оммавий ахборот воситалари институтини, Буюк Британиядаги Сити университетини тугатган. «Ёлғизлик ранглари» шеърини тўпламининг муаллифи.

ОЛИМА НАБИЗОДА Ўзбекистон Миллий университетини тамомлаган. «Нигоҳ садоси» шеърлар тўплами нашр этилган.

ШЕРМУРОД СУБҲОН 1966 йилда Бухоро вилояти, Моҳи-Хосса қўрғонида туғилган. Ўзбекистон Миллий университетини тугатган. 1992-1996 йилларда Истамбул университетининг адабиёт факултети магистратурасида таҳсил олган. Ҳозирги кунда Шарқшунослик институтида турк тилидан дарс беради. Шеърлари «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасида эълон қилинган.

МУСФИРА МУНАВВАРОВА Қарши шаҳрида яшайди. «Хурлик қибласи» шеърини тўпламининг муаллифи.

ИКРОМ ИСКАНДАР 1972 йилда Жиззах вилоятининг Ғаллаорол туманида туғилган. Ўзбекистон Миллий университетини тамомлаган. «Ойнинг ичидаги олам», «Баҳорни излайман» шеърини тўпламлари, «Бугунги нақллар» рисоласи эълон қилинган.

ДАВРОН РАЖАБ 1967 йилда Урганч шаҳрида туғилган. Ўзбекистон Миллий университети Олий Адабиёт курсини тамомлаган. «Бир томчи юлдуз» шеърини китоби ёруғлик юзини кўрди. Шунингдек, шеърлари қорақалпоқ тилига ўғирлиб «Уч томир» баёзида босилган.

БЕКТЕМИР ПИРНАФАСОВ 1975 йилда Навоий вилояти Навбаҳор тумани Кавоби қишлоғида туғилган. Ўзбекистон Миллий университети журналистика факултетини тамомлаган. «Тонг ёқаси» шеърини тўпламининг муаллифи.

✓ **ПАҲЛАВОН СОДИҚ** 1973 йилда Наманган вилояти Чортоқ шаҳрида туғилган. Ўзбекистон Миллий университети журналистика факултетини, Туркиядаги Эгей университетининг халқаро

журналистика бўлимини тугатган. «Рухият насими» шеърий тўплами чиққан. Би-Би-Си жаҳон хизматида продюссер. Айти вақтда Лондон шаҳрида яшайди.

ҲУСАН ҚАРВОНЛИ 1974 йилда Самарқанд вилояти, Нуробод туманида таваллуд топган. Тошкент Давлат педагогика университетида таҳсил кўрган. Айти вақтда «Маърифат» газетасида ишламоқда. Шеърлари «Истиқлол умидлари» жамоа тўпламида, «Ёш куч» журнали, «Ёзувчи» газетасида чиққан.

ОЙДИННИСО Самарқанд вилоятида туғилган. Айти кунда Ўзбекистон Миллий университетида таҳсил кўрмоқда. Шеърлари «Ўзбекистон адабиёти ва санъати», «Туркистон» газеталарида чоп этилган.

ДИЛРАБО МИНЎБОВА 1980 йилда Самарқанд вилояти, Пайариқ туманида туғилган. Айти вақтда Ўзбекистон Миллий университетида таҳсил кўрмоқда. «Соғинч» шеърий тўпламининг муаллифи.

МУСАЛЛАМ БОНУ Қашқадарё вилоятининг Китоб туманида туғилган. Ҳозирда Ўзбекистон Миллий университетида таҳсил олиш билан бирга «Марказий Осиё Маданияти» халқаро газетасида хизмат қилади. «Тафовут» номли шеърий китоби чиққан.